

Felhívás előfizetésre.

A „Tanulók Lapja“, mint olvasóink a jelen számból meggyőződhetnek, 1895-ik év január 1-étől kezdve lényegesen változáson ment keresztül. Újévtől kezdve ugyanis a lap az eddigi szerkesztő vezetése mellett a „Kosmos“ műintézet irod. részvénytársaság kiadásában jelenik meg. Az előkelő intézet minden igyekezettel rajta lesz, hogy a „Tanulók Lapja“ amellet, hogy még az eddiginél is gazdagabb tartalommal jelenjék meg, egyúttal kiállítás is fényesebb, tetszetősebb legyen, mint eddig volt.

Emellett elhatározta a «Kosmos» részvénytársaság, hogy az eddig kéthetenként megjelent „Tanulók Lapja“ a jövőben

HETI LAP

legyen. Olvasóink tehát abban a kellemes helyzetben lesznek, hogy a „Tanulók Lapja“-t ezentul minden vasárnapon olvashatják.

Különös gondot fordít majd a kiadó vállalat a lap illusztrációira is, mint ezt az olvasó már a jelen számunkon tapasztalhatja.

A lap előfizetőinek egy

értékes meglepetéssel

is kedveskedik az új kiadó. Összes előfizetőinek ugyanis havonként rendkívüli melléklet gyanánt egy nagy ívet és egy gyönyörű

színes képet

kapnak abból a nagyszabású történelmi műből, melyet

K A D A E L E K

jeles írónk írt. Egy gyönyörűen illusztrált

Magyarok története

ez, melyből havonként egy ívet küldünk és egy színes nagy képet. Előfizetőink ilyenformán rövid idő alatt

egy igazi diszmunka

birtokában lesznek.

A «Kosmos» műintézet, mely azt akarja, hogy a Tanulók Lapját minden tanuló olvassa, ezenkívül még sok érdekes meglepetéssel fog előfizetőinek kedveskedni.

Felhívjuk tehát a tanuló ifjúságot, hogy a saját közlönyét a Tanulók Lapját a lehető legszeleesebb körökben terjeszteni sziveskedjék, mert csakis így válhatik lehetővé, hogy e közlöny minél gazdagabb és minél érdekesebb tartalommal jelenjék meg.

A tanulók lapja előfizetési ára:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Az előfizetési pénzek s minden a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a «Kosmos» műintézethez, a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalába (Budapest, Aradi-uteza 8. sz.) küldendők.

Mutatványszámot bárkinek ingyen küld a

„TANULÓK LAPJA“ kiadóhivatala.

Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:

Egész évre	4 frt.
Fél évre	2 frt.
Negyed évre	1 frt.

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:

Dr. RUPP KORNÉL

főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos“ műintézet, kő- és könyvnyomda részvénytársaság.

SZERKESZTŐSÉG

Budapest, IX., Lónyai-uteza 9.

KIADÓHIVATAL:

Budapest, VI., Aradi-uteza 8. sz.

HIRDETÉSEK

felvételnek és jutányosan számíttatnak.

BEÖTHY ZSOLT.

Beöthy Zsolt nem az a férfi, a ki barátja az ünnepeket s akkor midőnarez képét közöljük, nem teszünk szíveséget neki, hanem a tanuló ifjúságnak, mely ismeri nevét, használja Magyar Irodalom-történetét s gyakran hallja említeni őt, mint a legjobb stílisták egyikét. Ez menten ki bennünket azért, ha az arczkép közlése által Beöthy Zsolt nem tetszését idéznénk elő.

Java korbéli férfi, a kinek nincs évszáma, mert lelke, kedélye üde, fiatal, rugékonny. Munkabíró és munkaszerető, a ki mint egyetemi tanár, a filozófiai kar dékánja, a tanárvizsgáló bizottság elnöke, a Kisfaludy-Társaság titkára sokféle elfoglaltsága mellett nemcsak az azzal járó sok munkát győzi lelkiismeretesen elvégezni,

hanem nagy irodalmi tevékenységet is fejt ki.

Mint író az elsők közé tartozik. Stylusa jellemzetes, bájos. A rokonértelmű szóknak meglepő használata, a kifejezéseknek különös finomsága, erő, természetesség, váratlan fordulatok s valami szokatlanul bájos hang jellemzik. A ki csak egyetlen művét is olvasta, bármikor fölismerne névtelenül írott munkáit is.

Mint tanár pontos, lelkiismeretes. Előadásait szorgalmasan látogatja az ifjúság, mert előszóbeli előadása vonzó, érdekes, magával ragadó. Csupa tűz, meggyőzés rezgi át hangját, mely magával viszi a hallgatót. Forma tekintetében pedig minden előadása befejezett, tökéletes egész.

Mint ember jószívű. A kiben tanítványai közül tehetséget lát, azt segíti, pártfogolja és nem csak jó tanácsokkal támogatja, hanem a hol szerét teheti, anyagilag is. Nincs a bölesészeti karnak olyan szegény szorgalmas hallgatója, a kinek Beöthy ösztöndíjat nem szerezne. S hány volt tanítványa (középiskolai tanár korából) köszönhet közbenjárásának pártfogást, előléptetést, — mert ő nem restell magának fáradságot venni, hogy a szegény hivatalnok érdekében személyesen keresse fel valamelyik minisztert, hogy közbenjárása által volt tanítványa megérdemelt előléptetésben részesülhessen.

IRODALMUNK JELESEI.

— ARCKÉPCSARNOK. —

CZUCZOR GERGELY.

(1800—1866.)

Czuczor Gergely 1800. decz. 17. született Andódon, Nyitra megyében. A szent Benedek rendjébe lépve, Komáromban és Győrött volt tanár. Korán kezdte irodalmi működését, irt is egy pár szép dalt, de világias iránya miatt egyházi előjáróival összeütközésbe jutván, Pestről, hol mint az akadémia rendes tagja működött, kénytelen volt Pannonhalmára menni, hol mint könyvtárnok s a rend növendékeinek tanára működött 1845-ig, mikor az akadémia nagy szótárának szerkesztése végett ismét Pestre költözött. A szabadságharc után «Riadó» cz. verséért előbb Budán, majd Kufsteinban két évi fogságot szenvedett. 1851-ben kiszabadulván, tovább folytatta az akadémiai nagy szótár szerkesztését egész 1866. szeptember 9-én bekövetkezett haláláig.

Czuczor először 1824-ben tünt fel *Augsburgi ütközet* cz. kis eposzával, melyet az *Aradi*

Az ifjabb írók szívesen csoportosulnak Beöthy Zsolt körül, mert benne nemcsak tanárukat, hanem mesterüket, atyjokat tisztelik, a ki szívesen látja maga körül az ifjabb nemzedék tehetségesebbjeit, a kiket buzdít, ösztönöz, támogat s jó tanácsokkal, felvilágosításokkal, utasításokkal készségesen lát el.

Politikával nem foglalkozik, s bár kombinációban volt a kultuszminiszteri államtitkárságra, nem vált meg kathedrájától.

Őszinte szívből kívánjuk, hogy tartsa meg őt a Gondviselés sokáig az irodalom, a magyar tanügy felvirágoztatására, emelésére, fejlesztésére.

gyűlés, majd a *Botond* cz. eposza követett. Ez utóbbi rövid tartalma az, hogy Botond görögországi kalandozása közben rabul ejti egy görög vezérnek Polydora nevű szép leányát, s őt feleségül akarván venni, előre küldi Magyarországra Beld nevű vitézzel. A vitéz kíséretében levő daliák egyike azonban, a bátor Böldölény visszaszökteti a leányt Konstantinápolyba. Botond ezt megtudva, visszamegy Konstantinápolyba, azt ostrom alá veszi s ujra visszaszerzi Polydorát.

Czuczor *Szondija* és *Hunyadi*-ja, a «Kiáll amott a szirttetőn stb.» kezdetű vers egyike a legszebb képeknek. Nevezetesebb darabjai a *Remete Péter*, *Szűz Szent Margit álma* cz. legendák s a *Falusi kis leány Pesten* című életkép.

Ódái kevésbé sikerültek, annál szerencsésebb volt a népdalok készítésében, melyeknek természetes hangját az ő idejéig senki sem találta el jobban nálánál. Egész kis gyűjteményt irt, melyek nevét az egész országban kedvelté és népszerűvé tették.

Egy kis deák kalandja.

(Folytatás.)

— Fiu! — szólt a *Nominativus* a helyzethez illő komoly méltósággal — hónapokon keresztül sértegetté bennünket. Minden tollvonással csak gúnyoltál s megsértetted a mi benső aggodalmainkat. Napról-napra, óráról-órára Tartarus kínjaival kinozol bennünket, midőn latin dolgozataidat irod. Sem Sisyphust sem Ixiont a haragos istenek nem kinozták úgy, mint te bennünket. Nem védelmezheted magadat tudatlansággal. Meg kellett volna tanulnod a törvényeket, a melyek szerint mi élünk, mert mi is törvényeknek engedelmeskedünk. A mi törvénykönyvünk a latin nyelvtan, a melyet te megvetsz. Meg kellett volna tanulnod, hogy mily tisztelettel és kimérettel kell velünk bánni. Azonban te elhanyagoltál és meggyaláztál bennünket. Mindezért most számot kell adnod.

A *Nominativus* most szünetet tartott, hogy megfigyelje szavai hatását. Az esetek mind *Robinettire* néztek, a ki nagyon kényelmetlenül érezte magát. A *Nominativus* most továbbfolytatá:

— A mi különösen személyemet illeti, avval vádollar, hogy te engem az átható ige tárgyául kényszerítettél oly helyzetbe, a mi, már *Accusativus* testvérem meg fogja engedni, nem felel meg az én méltóságomnak.

Az *Accusativus* egy kissé sértődöttnek látszott, de ő is előállott a váddal:

— Te engem rendesen oly előjáró után helyeztél, a mely *Ablativust* kíván. Pedig semmit sem vetek meg annyira, mint az olyan előjárót, a mely *Ablativust* kíván.

A többiek is előállottak vádjaikkal szegény kis barátunk ellen. Szerencsétlenségre igaz is volt a vád s *Robinetti* erős lelkiismeretfurdalásokat érzett. A midőn a vádak elhangzottak, a *Nominativus* kérdé testvéreit, valjon bünsőnek találják-e *Robinetti*t az ellene felhozott vétkekben.

Egyhangy itélettel kimondták rá a «bünöst.» Felszólították a *Genitivust*, a ki régi és előkelő származásu és büszke magatartásu volt, a büntetés kiszabására. Ez egy kis ideig az *Ablativussal* tanácskozott s kiszabták a büntetést, mely két részből állt: 500 assnyi*) pénz-bírságból és megvesszőzésből.

Robinetti megrémült, de jó arcot vágott.

— Még meg is vesszőzni! szólt méltatlankodva. Szeretném látni, hogy ki meri azt megpróbálni!

Erre az *Ablativus* lépett elő. Vörös haju és kusza szakálu vén ember volt, olyan gonosz vén fickó, a kivel, tudom, nem szeretnétek

*) Az ass római pénz volt, a mi pénzünk szerint értéke 27-5 kr. Szerk.

találkozni. Ez vitte a vesszőnyalábot, a fascest.**) *Robinettinek* úgy rémlett, hogy már többször látta őt álmában, ha este sokat evett.

— Azt hiszed, lebirhatsz engem? — szólt *Robinetti*.

— Ugy van! felelt az *Ablativus* gonosz mosolygással. Én vagyok a vonzó, vagyis az átható cselekvés eszköze, nemde? folytatá a *Nominativus*hoz fordulva.

— Igaz bizony! felelt az, vagy legalább is — folytatá nevetését elfojtva és *Robinettire* mutatva — az ott a cselekvés tárgya.

— Azt csak bizd rám! válaszolt az *Ablativus*, a fascestől kiválasztva egy vesszőt. Igen! én vagyok a cselekvő, vagy legalább a kezemben a cselekvés eszköze, s pompásan tudom azt alkalmazni.

Erre fenyegetőleg suhogtatta a vesszőt mondván: «A fiu keményen megveretik általam vesszővel.» Hallottad már fiacsám azt a mondatot?

Robinetti elég sokszor hallotta már, de nem igen figyelt rá.

— Jobb volna, ha arra gondolnál mi vagy! szólt daczosan. Menj! Eressz! Mit akarsz? Takarodjál! Azt mondom, bocsáss el! Jaj! jaj! jaj! . . .

Az *Ablativus* egy kis szünetet tartott, hogy lélegzetet vegyen s *Robinetti* nyujtogatta fájo tagjait és iparkodott összeszedni gondolatait. Belátta, hogy szörnyü válságos helyzetben van, a miben szüksége van a legnagyobb lélekjelenlétre. Az a sejtelme támadt, hogy az esetek talán valami áldozatot vagy fogadalmat, vagy hasonlót várnak tőle. Meg akarta kísérleni, hogy *Vergilius* nyelvén felajánlja nekik a kis mőkust, a melyet ép a napokban kapott.

Szívszorulva tette meg ajánlatát.

«*Non si trecentis quotquoque eunt dies . . .*»

Robinetti ugyan nem értette e szavakat, de annyit mégis megértett, hogy ajánlatát méltatlankodva utasították vissza. S most eselhez folyamodott.

— Mondom, ti megöltök, drága jó esetek!

Erre a *Vocativus* előre lépett. Ő személyesíti mint mondá, a megszólított személyeket, tehát meghallgatja, mit akar *Robinetti* mondani.

— Tudjátok, hogy nagyon fáj nekem ez a félreértés. Nekem nincs sok pénzem most, de máskor sincs. Csak egy hatosom van.

— Mi az? kérdé a *Vocativus* hámulva.

— Micsoda? Hát tiz krajczár! felelt *Robinetti* némi lenézéssel. S egy krajczár több mint . . . Még azt akarta mondani, hogy több, mint a

**) *Fascis* a rómaiaknál a hatalom jele, vesszőcsomó volt s ebben volt elrejtve a bárd. Ezt vitték a consulok előtt, annak jeléül, hogy joguk van itéletet mondani s büntetni.

mennyit ők érnek, de mégis félt érzékenységüket megsérteni.

— A fiu tíz denárt ajánl nekünk! magyarázta a Vocativus s az esetek tanácskoztak, vajlon elfogadják-e?

A *Dativus* vonakodott. Az ő kötelessége volt az adományokat elfogadni. Sovány karsu alak volt, börtarisznyát hordott s ebbe rakta, a mit kapott. Becsülete nem volt gyanu nélkül, tekintete ravasz volt, mintha mindig olyasmí járna az eszébe, a mi *magának hasznára, másnak kárára* van. Azonban most a többi esetek leszavazták.

Robinetti már újabb ajánlatot akart tenni, midőn az esetek közt mozgást, nyugtalankodást vett észre. Ezt egy szegény félkaru, és féllábu teremtménynek megjelenése okozta. Mankóra támaszkodva ment és szánalmasan nyöszörgött.

— Hohó! — kiáltott Robinetti — ez is talán valamiféle eset?

— Valóban, ez is eset! — szolt megvetően a Genitivus.

— Igen, én is eset vagyok, beszélt a nyomorék: én vagyok a *Locativus*; meg tudom neked mondani, hol lakol és . . .

— Hallgass! Takarodjál és ne zavarj bennünket többé! Itt az ideje, hogy megmosakodjál a Styx hullámaiban.

Robinetti felé fordulva az *Accusativus* védekezve mondá: Látod, hogy a *Locativus* is eset — volt, de már elavult. Nagyon zavargó, harcias természete miatt jutott ilyen állapotba. Még most is minden idejét a *harcban* vagy *csatamezőn* tölti.

— Nem épen szolt *Locativus*; ha *otthon* vagyok a *mezőn* élek. Mi heten vagyunk.

— De kimentél a divatból, mondá most a *Nominativus*, csak néhány szóban maradtál fenn.

Robinetti gúnyosan mosolyogva dörmögé: Heten voltak, mint a rátótiak, s az egyik kitorpte a lábát, meg a karját, mikor a hajdinát átúszták! *)

A *Dativus* azt sugá, hogy boesássák maguk közé a *Locativust* is, úgy Robinettitől nagyobb birságot csikarhatnak ki . . . «De tudjátok, most nem kell ám a *Locativust* is részletetni belőle!»

Az *Accusativus* ezt az eljárást tisztességtelennek vélé. «Mint rendesen — jegyzé meg gúnyosan — a mi érdemes *Dativusunk* mindig

*) Egyik helyen a rátótiakról, másik helyen másokról mondják, hogy midőn megpillantották a virágzó hajdina vetést, neki vetkőztek, hogy azt átúszsák, azt gondolva viz előtt állanak. K.

s mindenben *részes* akar lenni s mást mindenből ki akar zárni.

Erre a *Dativus* felfortyant és hevesen visszavágott. Az esetek erre két táborra oszolva, egyik a *Dativus*, másik az *Accusativus* pártját fogta. Robinetti emlékezett, hogy az esetek egymással megegyezni nem szoktak s most már remélt. Többször meg akarta őket latin dolgozataiban egyeztetni, de tanárától e miatt csak szidást kapott. Most veszekedésükben szabadelása lehetőségét látta. Csakugyan az esetek annyira belehevültek a versengésbe, hogy ő róla egészen megfeledkeztek. Hirtelen «jobbra át»-ot csinált s gyorsan elrohant, mielőtt észrevették volna menekülését. Midőn már jó messze volt, pillanatra megállott és visszanezett még egyszer az esetekre. Ép a *Dativus* így kiáltott: «De hol van Robinetti?» S az *Accusativus* elkezdett jajgatni: «*Me miserum!* jaj, én szerencsétlen, hová mehetett?»

— *Domum* — haza, kedves barátom! — kiáltott Robinetti kaczagva.

De arra aztán Robinetti is erős visszhangot kapott s midőn felvetette szeméit, ott álltak előtte iskolatársai kaczagva, teljesen készen a távozásra.

Az erős Robinetti most nem vállalkozott erőmutatványokra, hanem megzavarodva fogott ő is a hazakészülődéshez.

Az igazságnak tartozunk annak kijelentésével, hogy ettől fogva Robinetti kettős tisztelettel, tapintattal és gyengédséggel bánt az esetekkel, s gyakorlatai jól is sikerültek.

(Angolból szabadon átdolgozta K.)

Tündér szerencsénk kénye hányvet. Játszva emel s mosolyogva ver le. Berzsenyi.

A. Vázlat.

I. Nincsen állandóság a nap alatt, változik minden, dicsőség, hatalom, gazdagság mind mulandó.

II. Kétségtelenül helytelen tehát elbizakodnunk szerencsénkben, mert

1) vagy elbizakodottá teszi az embert a kedvező helyzet s a gőg és vakmerőség dönti porba, 2) vagy a hatalom kihíván az irigységet és rossz akaratot, ezek mindent elkövetnek, hogy a hatalmást megsemmisítsék, —

3) vagy végre, ha ezek egyike sem következik be, ott van a véletlen, a melyre emberi karlátoltságunkban nem egyszer háritjuk a sülyedés, a bukás okát.

III. Minthogy tehát mulandók a földi javak, igyekezzünk a múlhatatlanul szükségesek megszerzése mellett, lelkünk javának előmozdítására.

B. Kidolgozás.

I. A természet vagy az emberi élet szemlélete mindenkit meggyőz a felől, hogy itt e földön semmi, de semmi sem biztos, s nem állandó, hanem minden alá van vetve a változás egyenlő jogú kényszerűségének. A növények, a fák folsarjadanak és elvesznek, a vízarádás vagy az égés elhamvasztja a legszilárdabbul megerősített városokat, — a legtekintélyesebb birodalmak, a melyekről azt hinnők, örök életűek lesznek, egyszerre csak eltűnnek a föld színéről, a viruló sziget a tenger mélyébe merül, porra omlanak a megmászhatatlan hegyek és így tovább. A lét e forgandósága alól nem kivétel a létezők legfőbbike, az ember sem. Megáldhat valakit a sors ranggal, vagyonnal, mindenféle földi javakkal, de azért ne higgyük, hogy ezek a javak állandók és szilárdak. Csak a legritkábban esik meg, hogy az illetők életük végeig zavartalanul élvezhetik a szerencse adományait. A történelem bizonyítja, hogy nagyhatalmú királyok, noha számos és jelentékeny népből álló birodalom fölött királykodtak, igen gyakran nyomorultul veszttek el. — a legnevezetesebb hadvezérek, a kik nagy áldozatok árán, hosszú küzdelemmel, győzelmesen, diadalittasan vonultak el a hareztérről s a közbecsülés és tisztelet igen nagy mértékével dicsékedhettek, valamely váratlan eset következtében egyszerre porba omlottak a magas tetőpontról. Sőt bátran el lehet mondani, hogy mentől kedvezőbbek valakinek viszonyai, annál súlyosabb esapások érik s a gonosz sors sokakat, úgy látszik, csak azért halmezt el jótéteményeivel, hogy utóbb annál sanyarúbb sorsra juttassa.

II. Lássuk közelebbről ennek magyarázatát. Annak, hogy a még oly kedvező sorsban sem szabad biznunk, három fontos ok szolgál bizonyító támogatására. Először is az, hogy a kik úsznak a földi javakban, rendszerint szerfölött elbizakodottak, a gőgös felvuvalkodás pedig a bátort meg gondolatlanul vakmerővé teszi, másodsor azok, a kik gazdagok, kitüntető állással bírnak, természetszerűen keltik föl embertársaik irigykedését, ármányos gonoszságát: végre mivel az isteni gondviselés figyelmeztetni akarja a boldogokat arra, hogy a szerencse, a kedvező állapot nem állandó.

Az embert a természet olyannak alkotta, hogy mihelyt magasra küzdí föl magát a sors kegye folytán, azonnal türehtetlenné válik reá nézve, hogy mások föléje emelkedjenek, sőt sorsával soha meg nem elégedve, egyre magasabbra és magasabbra törekszik. A szerencse gyermeke elhitei magával, hogy ez a kedvező

állapot örökké fog tartani s képtelenségnek tartja, hogy neki bármi is árthatna a világon. Hogy tehát törekvéseit siker koronázza, a legnehezebb akadályoktól sem riad vissza, nem ijeszti el kitűzött célját a még oly nagy veszedelem sem, de e miatt aztán igen gyakran sokkal nagyobb bajba jut, mint a melyen bárki fia is átküzhethé magát. Elég itt I. Napoleonra hivatkoznunk, a ki rendkívüli tehetségei révén elérte az emberi hatalom legmagasb fokát s dicsékedhetett a legnagyobb harezzi dicsőséggel. Hanem ekkor őt is elragadta az a tulzó vágy, hogy egész Európát lábai alá tiporja. S ezzel megkezdődött bukása is. Csakhamar tapasztalnia kellett, milyen forgandó a szerencse. Az Oroszország ellen indított hadjáratban seregének nagyobb része megfagyott a meg nem szokott hideg miatt. Nem maradt egyéb hátra, mint minden módon arra igyekeznie, hogy hazájába visszatérjen s a szenvedett vereséget helyre üsse. Amde ettől fogva egymás után vesztette el csatáit s elvégre hatalmától, befolyásától megfosztva a rengeteg óceán elhagyott pontján, szent Ilona szigetén, távol hazájától, elhagyva barátaitól lehelte ki nagy szellemét.

Azt mondtuk fölebb, hogy a kik a sors kegyeivel dicsékedhetnek, könnyen fölkeltik embertársaik irigységét s ez nem egyszer hoz veszedelmet rájuk. És ezen éppenséggel nem lehet csodálkoznunk, mert az megint egyik sajátága az emberi természetnek, hogy nem nézi szívesen, ha a másik érdekekben fölülmulja; mivel pedig az illetőt nem bírja túlhaladni vagy legalább is utólni, elfogja az irigység s minden lehető elkövet arra nézve, hogy bármily eszközzel, esellel, ármánnyal, erőszakkal lerántsa versenytársát a magasból. Sikerül is ez nem egyszer, mert hiszen ritka eset, hogy egy ember többeknek mesterkedésével szemben megállja helyét. Nem emlitjük Sokratest, a bölcsék legbölcsőbbikét, a kinek minden törekvése hazája javára irányult s utóljára mégis irigyeinek áldozata lett. De ott van pl. Ciceró, a rómaiak legnagyobb szónoka. Vajjon nem polgártársainak irigysége vesztette el? Tagadhatatlan érdemeiért a római nép a legmagasabb tisztségre emelte, — «a haza atyja» névvel tüntette ki és mégis néhány irigye, kik a nép előtt tekintélyvel bírtak, kieszközölte, hogy száműzetésbe kellett mennie, házát lerombolták, vagyonát elkobozták. Vagy ott van pl. Hannibal, a karthagóiak legvitézesebb vezére. Elkeseredett és kiengesztelhetetlen ellensége volt a rómaiaknak s meg nem szünő fáradoalmak és küzdelmek után

annyrá vitte, a dolgot, hogy már-már pusztulással fenyegette a nagy hatalmas római birodalmat s kevés híja volt, hogy egész Itáliát a karthágóiakévé nem tette. Ekkor a Hanno pártján levők irigykedése következtében, a kik nem akartak neki segítő csapatokat küldeni, kénytelen volt Afrikába vissza térni s száműzetésben végezni annyi dicsőséggel teljes életét.

Az eddigiekből kitűnik, hogy az emberek vagy a saját hibájukból, vagy embertársaik irigysége folytán mily könnyen buknak alá a legmagasabb polcra. De tekintsünk el bár e két körülménytől, még más szempontból sem lehetünk biztosak jó sorsunk állandóságáról. A régiek hite szerint a véletlen, a mi hitünk szerint a gondviselés azokat, a kiket a legnagyobb jótéteményeivel halmoz el, hogy valamiképp el ne bizzák magukat a külső javak bírása miatt, sőt inkább, hogy szemük előtt lebegjen, mennyire mulékony és veszendő minden földi jó, igen gyakran nagyobb megpróbáltatások alá veti. A régieknek eme hitéből származott azután az a vélemény, a mely szerint még az istenek is irigykedvén azokra, a kiknek szerfölött kedvező sors jutott osztályrészökül, boldogságuk legmagasb fokáról a legnagyobb nyomorba taszítják.

Kétségtelen, hogy e felfogás nem fér össze azzal, a melyet mi keresztények alkotunk az isteni gondviselésről, az azonban bizonyos, hogy — legalább emberi gyarló itéletünk szerint — igen sok esetben époly kevéssé lehet azt bebizonyítani, hogy valakit saját hibájából, mint azt, hogy mások irigysége vagy gonoszsága folytán ért szerencsétlenség, s azért alig marad más magyarázatunk, mint a mit igen gyakran hallhatunk, hogy az elforduló sors hirtelen változása fosztotta meg az illetőt javaitól. Hogy a példában itt is a régieknél maradjunk, ott van Polykrates, a ki, bár póresaládból származott, mégis Samos uralkodói trónjára küzdötte föl magát, a szerencsének számtalan kegyével dicsekedhetett s általában minden tekintetben oly szerencsés volt, hogy Amaris, egyiptomi király egyenesen és kizáróan azért idegenkedett el tőle, azért vontta meg barátságát, mivel lehetetlennek tartotta, hogy ilyen nagy boldogság föl ne keltse az istenek irigységét, már pedig nem akart a mulhatatlanul bekövetkező romlásnak — jóformán ok nélkül — részesévé lenni. S valóban Polykrates ép annyi csapással sújtották később az istenek, mint a mennyi jótéteményben részesítették azelőtt. Orontes, a perzsák vezére, ugyanis megfosztotta összes vagyonától, hatalmától. — Hasonlóan, vagy még világosabban bizonyítja a sors változandóságát Kroisos, lyd király példája, a ki sok né-

pet hajtott hatalma alá, tulságig bővelkedett kincsben, hatalomban, szerették alattvalói s fiában méltó trónörökösrel bírt. Meltán tartották tehát az emberek legboldogabbikának. A sors azonban őt is utól érte. Fia váratlanul halt el, őt magát pedig Kyros, perzsa király, megfosztván uralkodásától, máglyára kényszerítette. Már meg akarták gyújtani a máglyát, midőn eszébe jutott Solonnak, athenai híres államférfiának ama mondása, hogy «senki sem boldog halála előtt» s e visszaemlékezés hatása alatt háromszor ejtette ki a böles nevét. Kyros figyelmessé lett reá, kérdésre Kroisos elbeszélte a dolgot s kegyelmet nyert.

III. Ha már a mondottakból kétségtelenül kitetszik, hogy vagy magunk, vagy mások, vagy a véletlen, de valamelyik bizonyára oka lehet romlásunknak, nem szabad szem elől tévesztünk, hogy legalább is ne vágyjunk tulságosan a földi javakra, ne irigykedjünk azokra, a kiket a sors több s nagyobb javakban részesített, mint bennünket, sőt inkább minden igyekezetünkkel azon legyünk, hogy érjük be azzal a kevéssé, a mennyi szükséges a tisztességes megélhetésre, a hiú és mulékony földi javak pedig ne tegyék legfőbb óhajtasaink tárgyát, törekedjünk inkább azokra a javakra, a melyek által lelkileg vagyunk boldogok s a melyektől kevésbé foszthat meg akár a magunk hibája, akár mások gonoszsága, akár végre a sors kedvezőtlen volta.

Dr. Boros Gábor.

☞ király könyve.

— Irta: Mosdósy Imre. —

(3. folyt.)

Persze, hogy ott is találta Benedettot. Ugyan csak jól neki vágott az utnak a Szellő, mert a mi lovagunk alig egy negyed órával elébb ért a csárdába.

Mondanunk sem kell, hogy a lovag nagyon megörült Misó megjelenésének, mert sejtette, hogy mi járatban van s örömtől rezgő hangon kiáltá feléje:

— Hozott Isten, deák, mi járatban vagy, csak nem engem üldözöl?

— De bizony olyanformán van, lovag, felelt Misó. Uram köszöntet s kéret, hogy jöjj vissza velem, mert fontos végezni valója volna veled.

Benedetto tudta, hogy Bogdán Máté a könyvet akarja megvenni, azért jókedvűen folytató:

— Megyek, deák, hanem elébb a lovainknak ki kell fujni magukat. Tudom, hogy a tiéd is kifáradt, hisz én talán egy órával elébb indultam, mint te, vagy mi?

— Éppen egy órával. Volt is szegény Szellőnek dolga, az oldalát véresre sarkantyuztam, hogy utolérjelek.

— Hát addig, míg kipihenjük magunkat s állataink is megabakolnak, egy kis ital nem fog ártani. Birod-e az italt deák?

— Birom, de a kalamust jobban. Hanem hát parancsodra állok, felelt Misó.

A lovag kupákat rendelt, bort hozatott és ugyancsak szaporázta a kortyokat afeletti jókedvében, hogy a könyvet mégis csak megveszi Bogdán Máté.

A deák azonban csak keveset ivott, mert ezélja elérésére szüksége volt józanságára.

A lovag jókedvű lett, trefált, sokat mesélt hazájáról, a szép Olaszországról, lovagi kalandokról s mintha nem is akart volna tovább menni, úgy kellett nógatni a készülődésre. Még egy kupával, no még egy kupával, — ez volt Misó sürgetésére a válasz s bizony már négy óra volt, mikor utra készülődtek.

Végre megindultak. Utjuk eleinte szép dombos vidéken vezetett, majd egy óra mulva egy erdőséghez értek. A lovag erősködött, hogy ő nem arra jött, erdőt nem is látott, de Misó azon válasza, hogy az erdön keresztül vágva időt nyernek, megnyugtatta.

A mint az erdőbe befelé haladtak, mindinkább sötétebb lett, csak lassan haladhattak. Az esti csillag kigyult, az ut járatlan volt, bozótok és cserjék álltak el utjukat. A lovag türelmetlenkedni kezdett:

— Ej, hát mikor lesz vége ennek az erdőnek? Hisz oly sötét van, hogy semmit se látok?

— Az igaz, magam is csodálkozom, hogy ennyire ránk e-teledett, de mindjárt a végén leszünk s egyszeriben a várhoz érünk.

Egyszerre a lovag úgy vette észre, hogy nehéz ködben vannak, a melyből jobb felől hideg szél csapott föl.

— Magasan lehetünk, deák, mondá Benedetto.

— Vigyázz, mert bizony a pokol mélysége van alattunk.

A lovag összeborzadt, úgy tetszett neki, mintha e hang nem is a Misó hangja lett volna, hanem valami fenyegető szellem süített volna a hideg levegőben keresztül.

A lelkiismeret szava volt. Nyakon ragadta Misót.

— Elvezetsz a tari várba rögtön vagy mindjárt megfojtlak?

— Ereszsz el lovag, megbolondultál? mondá Misó. Ha így bánssz el velem, akkor nem megyek veled tovább egy tappodtat sem. Itt várom be a reggelt, legalább lásd, hogy a tari

vár szomszédságában ment el az eszed, hogy így gorombáskodol.

— Nem bántalak, édes fiam, nem, no csak gyerünk . . .

— Hát jól van, mondá Misó, hanem vigyázz, itt egy szoros uton kell átmennünk.

— Csak menj előre, szolt Benedetto, majd követlek.

A mint egy jó darabig mentek, Misó egyszer csak megszólal:

— Álljunk meg, csakugyan magam is megtévedtem egy kissé. Leszálok s egy szurok fenyőt keresek s aztán meggyujtom, te csak várj.

S Misó leszállt. Egy darabig a földön keresgél, legalább úgy tett, mintha keresgél volna, aztán a lovagtól kissé eltávolozva, övéből erős zsineget vett elő. Azután visszament, lovára ült s közel jártatott a lovaghoz.

Ez, ugy látszik, hogy nagyon el volt foglalva az erdőből való kijutás gondolatával, mert egyszer csak azt vette észre, hogy Misó hurkot vetett reá s kezeit igyekezett megkötözni.

— Áruló, kiáltá bögvé Benedetto, gyilkos, mit akarsz?

— Semmit, felelt Misó, csak a kölesönt adom vissza. Előbb te akartál engem megfojtani, most meg én a tarsolyodat, meg a könyvedet akarom elvenni.

— A könyvedet? kérde rémulten a lovag, s kereste a könyvet, de az akkor már a Misó nyeregkapájában volt.

A lovag dühöngött, szitkozódott s lováról leugrott. Misó is leszállt a lóról s egyet taszított a mi lovagunkon, a ki arra a meggyőződésre eszmélt fel, hogy valahová belöktek s egy hatalmas ajtót zártak be utána.

— Meg vagy fogva a koldus pincéjében, te királytolvaj, te rabló, kiáltá Misó és a sötétben is biztos léptekkel ment odább, magával vezetve a két lovat, s egy kis gunyhó ablakát, mely a hegytetőn állott, megzörgette.

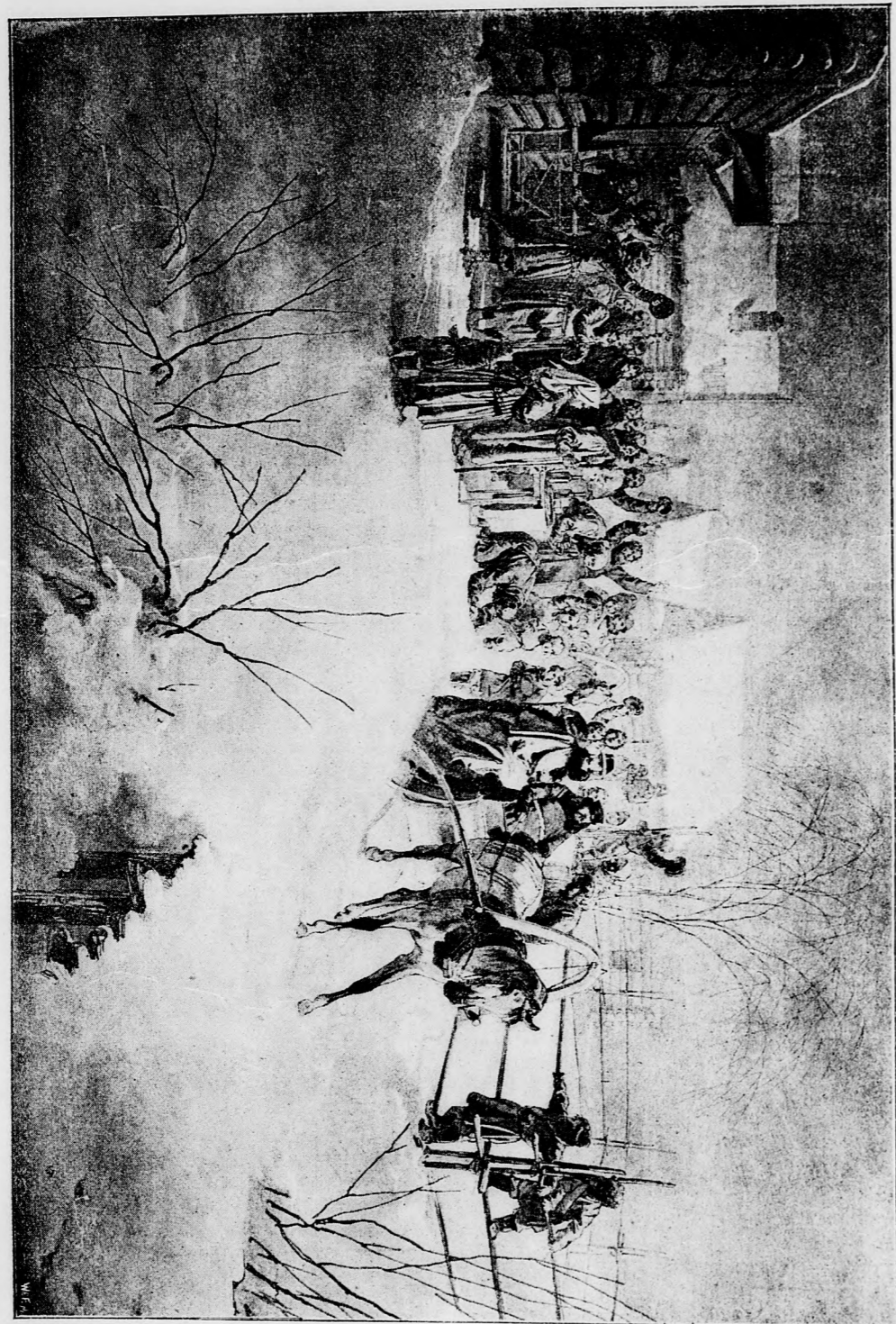
(Folytatása következik.)

II. Sándor csár vadászat közben átutazik egy orosz falun.

(Képünkhez.)

A magyar képzőművészet egyik legkimagaslóbb alakja művészi pályájának felszázados évfordulóját ünnepelte. Zichy Mihály évtizedek óta az orosz udvarnál tartózkodik, mint a csárok festője. Immár a negyedik csár életét fogja megörökíteni bámulatos képeivel: I. Miklós, II. Sándor, III. Sándor s most II. Miklós csárok életét.

Az a kép is, melyet e számunkban Zichy Mihálytól bemutatunk az ugynevezett csári

magánképtárból való, mely ott díszlik a szent-pétervári palotában. Azt a jelenetet ábrázolja, melyben a szerencsétlen véget ért II. Sándor csár átutazik vadászat közben egy orosz falun. Láthatni az orosz nép rajongó hódolatát a csár iránt, ki az oroszoknak egyttal legfőbb papja is. Valamennyi muzsik (így hívják az orosz parasztot) arczán a határtalan tisztelet kifejezése ül. Némelyek a havas földre borultak s úgy köszöntik a minden oroszok csárját. Persze a gyereknépség még nem igen tudja felfogni, ki a hatalmas csár, azért csak kíváncsiságból nézi a kerítésre kapaszkodva a szép szános fogatot.

VENETORNÉ.

(Néprege.)

Háromszék megyében van Bereczk városa.
Alig négy-ötezer lélek a lakosa.
Kis esermely csörgedez annak közelében.
Az ojtosi szoros előtte áll éppen.
Csekély távolságra itt egy vár áll régen,
A szoros torkában, hegyes határszélén,
A várban parancsolt egy duszgadzag urnó.
Ma a kövár helyén fa, virág és fü nő.
A vár az ellenek jött éppen kapóra.
Napfeljötté felől talalt támadóra.
S mivel az ellenség igen gyakran dulta,
Félelmét a büszke urnó már meguntá.
Venetorné asszony (nevezük a nevéen),
A sok támadástól igen bosszus levén,
Hosszas tusa után magában föltette:
Más erősebb várat épített helyette.
Széles magaslaton, keleti határon
Ugyancsak dolgoznak a leendő váron.
Ássák az alapot, robotol a jobbágy.
A meszet, köveket a hegyekről hordják.
Közélelől rengeteg sziklákat emelnek.
Az ácsok óriás szálfákat czipelnek.
Nagy, magas állványok jó messzire néznek.
Nincsen pihenése ezer dolgos kéznek.
Munkáltak erősen s nem telt pár év belé:
Erős, gyönyörű vár mered az ég felé.
Mérőföldre látszik a nyolcz bástya tornya,
Magasabbra nyult, mint a közel hegy orma.
A vár nagy, hatalmas, hozzáférhetetlen,
Ostrommal bevenni csaknem lehetetlen.
Az új alkotmányra büszke is volt a nő,
Gondolta: nagyot néz fia, ha haza jó.
Mert hogy ne felejtsem szavamat, megmondom,
Volt neki egy fia, kire most lesz gondom.
Ez a fiu hős és istenfelő vala,
Őtet elszólitá keresztetek hada.
Ki a históriát olvasta, tanulta,
A keresztet hadról azt igen jól tudja,

Hogy az több izben ment a vad pogány ellen,
Mivel a szent földet pusztítá az ellen.
Dult, rabolt és gyilkolt a bős pogány önkény,
Áldott Üdvöztök drága szülőföldjén.
Ezt a keresztények már nem szenvedhették,
Azért seregöket pogányra vezették.

Venetorné fia így indult el egyszer
Igaz erős hittel, lelkesült sereggel.
De, miként hire jár, jön haza a fiu,
Örvend Venetorné, ki művére hiu.

Hallván fia jöttét, lóra ül az anya,
Az új várból gyorsan elibe vágata.
A fiát meglátva, nyujtott neki kezét,
S elmondja: azóta miket eselekedett.

A fiu sajnálta a jó régi várat,
Az új várról pedig azt mondá anyjának,
Hogy az erősségén nagyon kételkedik.
A nőnek se kell több, fennen dicsekedik.
«Fiam, a többi vár ehhez képest semmi!
Maga az Isten sem tudja ezt bevenni!»
Igy szólott kevélyen és fölemelt szóval,
Vakmerőn daczolva a mindenhatóval.

Ugy megbotránkozik a gonosz beszéden
A vallásos fiu, hogy hirtelenében
Még szólani sem tud s igen esudákozott,
Hogy az édes anyja ekkép megváltozott.

A várhoz lovagolt Venetorné fia,
Azt a dicsért várat jól meg kell látnia.
Megáll, körülnézi, azután visszatér,
Megesókolja anyja kezét és így beszél:

«Anyám, teljes szívből szeretlek tégedet.
Megbocsáss, váradba föl én még se megyek.
Nem akarom magam veszélynek kitenni,
Isten haragjának bizton nekimenni.»

Lovát megfordítja és elhagyja anyját.
A fiu elmegy, de visszanézve mit lát?
A mit ő anyjának előre megmondott,
Ime beteljesült: a vár összeomlott.

Hogy és mikép történt? Mennydörgött villámlott,
A kövár hirtelen megrendült, szétmállott.
Aztán fölfordulva a földbe sülyedett,
Majd a vár feneke felülkerekedett.

Venetornét pedig, Isten példát adva,
A vár előtt legott kövé változtatta.
Csunya kőbékává változott az asszony,
Hogy rut alakjával kit kit-megriaszszon.

A kőbékát ma is megmutatja a nép
Annak, ki arra jár, ha a romra föllép.
Ma is jól tudja ezt ifju és örege
A jó székelly népnek, kinél él a rege.

Eletünkben tehát tegyük helyén mindent,
Bajban és örömben tiszteljük az Istent.
Nagy jótétemény van a vallásosságban,
Ezzel boldogulunk itt lent s mennyországban.

R. Vozáry Gyula,
munkácsi tanár.

Vörösmarty. Petőfi. Arany mint hazafias költők

Irta: Dr. KOLTAI VIRGIL.

(Vége.)

Ime, ez Petőfi forradalmi költészetének lényege. Nem vitatjuk a költő felfogásának jogosultságát, de azt bátran kimondhatjuk, hogy a vad indulat s gyakran durvaság, a mivel Petőfi e nemű költeményeinek tartalmában s előadásában találkozzunk, nem költészet.

Petőfi nemcsak lanttal, hanem karddal is küzdött s mint költő nagyobbnak tartja hivatását, mint a mozgalmakat vezető államférfiakét; dalai hatását többre becsüli Kossuthnak, a kit különben sem szívelt, szónoklatainál.

Mig Petőfi a harcztéren küzdött s énekelte forradalmi dalait, Vörösmarty s Arany aggodalommal kísérték a harcokat. Arany előbb teljes bizalommal viseltetik e harcok iránt: «Vértenger lesz a lég . . . és az ember abban úsz véres arczával és véres kezével! . . . De kigázol a nap, fényesen, melegen, hogy uralkodjék a felhőtelen egen». Azután Magyar- és Erdélyország egyesülését zengi, melynek eredménye a nemzet hosszú és dicső élete lesz (*Egyesülés*); a szemrehányás hangján szól a kislelkűekhez (*A rablelkűk*), a kik a munkát unva s a küzdelemtől megrettenve, a félhomályba, börtönbe, magányba visszaohajtoznak. De az ő lelkét is aggodalmak emésztik a harcok alatt (*Alom — való*), szörnyű álmok kiozzák, a szabadságharc zsenge mátyrjai nem engedik nyugodni s aggodva kérde: *Lesz-e nemzet*, mely nekik oszlopot emeljen a győzelmi helyen? *Lesz-e költő*, ki róluk saját korának csodát énekeljen? reszketve érzi az *éjszaki vadszelek* zúgását, — a pusztulást és rombolást, a hiszvegő hit, dőlyfős ármány, bűn pusztításait; — de gyalázat volna kételkednie nemzete kelő nagyságában s bizik dicsőségében. A *Válság idején* rémitő kéttség kiozza, bizonytalanság gyötri; nem lát, nem hall, világot keres és felsóhajt: «Oh, ha most valaki egy sugárkát adna! Bár a látás után szívem megszakadna . . .»

A bizonytalanság megszűnt, a válság eldőlt, s a költő lelkére «pusztaságos éjjel» terít sötétségét; de azon keresztül is egy sugárka rezdül, megragadja e kétes fényt, bár vezérszavak legyen vagy bujdosó láng, el van szánva azt követni, ha lidérc is, hiszen: «akkor is jó helyre, temetőbe viszen!»

Vörösmarty lantja nem kísérté a függetlenségi harcokat, de ő maga, mint képviselő s a kegyelmi törvényszék bírja, teljesíté hazafiúi kötelességét. Petőfi, mint kívánta, a harc meze-

jén esett el. Vörösmarty bujdosóvá lett; Petőfi szabadságot szomjazó lelke nem nyögött a szolgaság napjainak súlya alatt; Aranyt mély fájdalom s szomorú lemondás fogta el; Vörösmarty lelke elsötétült s megtörött a dicső küzdelmeket követő szolgaság láttára, elveszítvén hitét a jövőben.

Aranyt kettős fájdalom keseríti. A haza haldoklása s Petőfi sorsa aggasztja, keseríti (*A lantos*); még ünnepe is szomorú (*Nénap gondolatok*), lelke, mint az elhagyott sir, oly kietlen; barátai elhunytak, vagy bujdosnak s velük a lángszellem is, Petőfi, s magasztos egységbe olvasztva honszerelmét s Petőfi szeretetét, felsóhajt: «Oh, ha tán sok évek, tán lehúnyt századok multán visszatérendsz, öltvén más alakot: legyen boldog e nép s örömdőlő tisztá, hogy ne kívánozzál többé mennybe vissza».

Arany dalai kezdetben egyre azt a szomorú nótát zengik, hogy a magyar danol, tánczol, vigad, hogy a szive majd megszakad (*A hegedű szárazfája*), majd tetetett könnyelműséggel avval biztatja magát: Ej! ne hiszen több is veszett Mohácsnál. Keserőség tölti el a függetlenség kimondásának évnapiján (*Évnapra*), mert a tömeg *más napot* ünnepel, szive fellázad azok ellen, kik multjokhoz hűtlenek lettek (*Egynemely nagyocska emberre*) s azok ellen, kik a szenvedő országra szelindekeket uszítanak (*Hecz!*). Mint az elhagyott «pusztai füz» tűnik fel előtte a haza, lelke majd egészen megfásul a fájdalomtól s úgy érzi, hogy elhagyta lelke ifjusága. *Őszszel, A költő hazája, Hajtörött, Koldus-ének, Szilveszter-éjén, Dalnok bája* mind reménytelenségét tolmácsolják.

Azonban e mély bánatból s kietlen lemondásból kiragadják a fejlődő viszonyok, a melyek közt a nemzet életjelt ad magáról. Bizik nemzetében, nemes mēn az, melynek csak buzdítás kell, hogy vágatasson (Vágtat a ló). *Reményinek, Széchenyi emlékezete* című ódáiból a teljes bizalom szól: «Mi fölkelünk, a fájdalom vigasztal; egy nemzet gyásza nemcsak leverő: nép, mely dicsőt, magasztost úgy magasztal, van élni abban hit, jog és erő» mondja az utóbbi ódájában. A függetlenségi harc szerencsétlen vége már nem aggasztja, mert *a kora napsugár* esájaira kihajtott fa, ha elrugja is csalvirágít, «*termővel* ép marad, legjavából nem fecsérrel, s mely gyümölcsöt ápol, érlel, *ad az Isten új magot*» (*Kies ősz*). Nemzetét ezután a bizalom hangján buzdítja a kitartásra, melynek végre is diadalmaskodni kell. A nemzet hajója eljutott a kikötőbe, de a költő azért megpendítette a hurokat, a melyek a hazaszeretetet hirdetik.

Arany nem irt *Hymnust*, mint Kölcsey, sem *Szózatot*, mint Vörösmarty, a melyek ma is a nemzet minden ünnepélyes pillanatát lelkesítve kísérik; sem forradalmi dalokat nem irt, mint Petőfi és Czuczor, a melyek ma már elhangzottak; de azért költészete a legszorosabb összefüggésben van kora mozgalmával s úgy a 48-iki, mint az 50-es évek közhangulatát, a nemesebb honfiak hitét, bizalmát, bánatát és fájdalmát a leghivebben tolmácsolja. Arany, mint hazafias költő is, nem az erős felindulások, hanem a mély érzelmek és megragadó reflexiók költője, nemzete hálával tartozik neki, mert az ő s Tompa költészete volt a nemzeti megpróbáltatás szomorú napjaiban a bánat tolmácsa s enyhítője, a remény élesztője, a közöny eloszlatója.

Vörösmarty nem volt oly szerencsés, hogy a szomorú napok végéig kísérhette volna nemzetét. Lelke sötétségére csak nagyon messziről derengett a fény. Már 1849-ben e sorokat írja egy nő emlékkönyvébe: «Sötét eszmék borítják eszemet, szívemben istenkáromlás lakik; kívánságom: veszszen ki a világ, s e földi nép a legvégső napig. Mi a világ nekem, ha nincs hazám? Elkárhozott lélekkel hasztalan kiáltozom be anagy végtelent miért én éltem, az már dulva van». E sötét eszmék mindinkább elborítják lelkét, bár a remény egy-egy csillama, mint a leáldozó nap visszfénye, feltűnik szelleme zavaros tükörén. Az *Elléső*-ban, melyet még akkor irt, midőn «tisztá volt az ég, zöld ág viritott a föld ormain»; a *Sírvesszekben, Az ember élete* címűekben hasonló sötét eszmékkel találkozunk; de mint homályos sejtelem, megragadja lelkét a remény, hogy idő és világ bevégzik a munkát, «mit véghez jutni sors s élet nem engedett». S még a *Vén cigány* keserű indulatainak háborgásából is felmerül a kérdés: «Mikor lesz a nyűtt vonóból bot?» De a földnek meg kell forogni saját keserű levében, s megtisztulnia, hogy egy új világ állhasson elő s ekkor lesz azután igazi ünnep. A világ nagy ünnepében való remény a nagy költő lelkének utolsó fellobbanása. Ünnepet, a szabadság ünnepét hirdeti a világnak, lángoló lelke még egyszer fényt, a remény világát gyújtja meg nemzetének akkor, midőn az ő lelke világa már-már kialudt. Testileg s lelkileg megtörve lehelte ki lelkét a legfenségesebben érző költő. A politikai élet sötétségén attört a ravatal faklyáinak fénye; a forradalom dalait s az ágyúk dörgését felváltó mély csendben fölhangzottak a költő hattyúdalanak végszavai: «Lesz még egyszer ünnep a világon!» A ravatal körül álló hazafiak

reménytelen halvány arczára rávetődött a holt költő megdicsőült mosolyának fénye; a hazafiúi fájdalom zokogásába a távolból, mint a feltámadás ünnepének zenéje, vegyült a szózat: «Hazádnak rendületlenül légy híve, oh magyar!» És e hang egyre erősödött, s a mint erősödött, úgy tűnt el a hazafiak arczáról a reménytelenség halványsága, s végre megrendült teljes erővel, mint a halhatatlanság szózata, mely többé el nem hallgat. S e szózat lett és marad a magyar nemzet hymnusa, folyton figyelmeztetve a jobb korra és a nagyszerű halálra, folyton fülünkbe dörögve, hogy hazánk felvirágzása a mi honszerelmünkötől függ, ne támaszkodjunk soha másokra, csak saját erőnkre; ragaszkodjunk a szent hazai földhöz, mert: «A nagy világon, e kívül ninesen számodra hely».

Az óra.

Egy szegény kéményseprőinasnak egy hercegnő kastélyába kellett mennie, hogy a kürtön át a hercegnő szobájába vezető kéményt megtisztítsa.

A kürtöbe leérve üresen találta a szobát és nem tudta megállni, hogy a sok szép drágaságban egy kissé ne gyönyörködjek.

Legjobban tetszett neki egy gyémántokkal kirakott arany óra. Kíváncsian ment oda és kezébe vette. Eközben felsóhajtott és így szólt magában: «Istenem, ha nekem ilyen óram lenne!»

Egy kis idő mulva így folytatta: «Hátha magammal vinném? — de hisz akkor tolvaj lennék!»

«Ezt azonban nem tudná senki», gondoló tovább. — Ugyan-e pillanatban zaj hallatszott a mellékszobából; a fiu gyorsan helyére tette az órát és visszabujt a kürtöbe.

Mire hazaért az óra még akkor sem ment ki a fejéből. Ha jött, ha ment, az órát mindig szeme előtt látta. Igyekezett ettől a gondolattól menekülni, de hiában! Bármit tett is, mégis úgy érezte, mintha csak valami titkos hatalom késztette volna, hogy megint az óráról gondolkodjék.

Nem is tudott tőle aludni és elhatározta, hogy visszamegy és hatalmába keríti.

Amint ismét ama szobába jutott, oly csendben talált mindent, hogy eszébe sem jutott azon kételkedni, ha vajjon egyedül van-e. Félénken ment az éjjeli asztalkához, a melyen látta az órát, a gyenge holdvilágnál fényleni.

Már kinyújtotta érte a kezét, midőn az óra mellett nagyobb drágaságokat, gyémántos fülbevalókat, karkötőket és még sok másfélét pillantott meg.

«Megtegyem?» kérdé önmagától, miközben testének minden tagja reszketett. «Megtegyem?»

«De nem lenné-e azután utálatos ember egész életében? Tudnék-e valaha nyugodtan aludni? Tekintheznék-e nyíltan bárkinek a szemébe?»

«— No jó! De hát akkor egyszerre gazdag emberré lennék; kocsit, lovat tarthatnék, szép ruhákban járhatnék; minden áldott nap ehetnék, ihatnék annyit, amennyi csak tetszik!»

«És ha megtudnák? — de hogyan is tudnák meg? Hisz nem lát senki? —»

«Senki? — Nem látja-e ezt az Isten, aki mindenütt jelen van? Tudok-e majd őhozzá imádkozni, ha már a lopott jószág birtokában leszek? Meghalhatok-e nyugodtan?»

E gondolatnál jég hideg borzongás futott át testén. «Nem! kiáltá ő, miközben a gyémántokat visszadobta; inkább legyek szegény, de becsületes ember, mint gazdag, de gonosztevő!» E szavak után visszaindult arra, ahonnan a szobába jutott.

A hercegnő, akinek hálószobája éppen a legközelebbi volt, mindent hallott és a holdvilágnál megismerte a fiut, akit másnap magához hívatt.

«Hallod-e kis fiam, így szólt hozzá, mikor az a szobába lépett, miért nem vetted el tegnap az órát és a gyémántokat?»

A gyermek térdre hullott és félelmében egy szót sem tudott szólni.

«Mindent hallottam, folytató a hercegnő: Istené a hála, hogy téged a kísértésben megerősített, magad pedig azon légy, hogy e szép erényt ezután is gyakorold.»

«Mától fogva nálam maradsz; élelmed és ruházatodról én gondoskodom. De még többet is megteszek érted; taníttatlak és fölnevellek, nehogy egy ilyen gonosztett gondolata máskor is eszedbe jusson.»

A gyermeknek forró könnyek hullottak szeméből; megakart a hercegnő jószágát köszönni, de nem tudta! Csak összekulcsolta a kezeit és nagyon sirt.

A hercegnő meg is tartotta, amit ígért. A gyermek jó nevelésben részesült és jóltevéjének megvolt az öröme, hogy őt derék, jámbor és hasznavehető emberré serdülni lássa.

VÁZLAT.

Hogyan van az, hogy Homéros, aki a szó legszorosabb értelmében nemzeti költő volt, műveit mégis minden idő és minden nép számára írta?

Noha a 18-ik században, különösen Franciaországban egy bizonyos időn át találtak kivetni valót Homéros műveiből, az nem a szerző hibája folytán történt; az emberek nem voltak

elég érettek ahhoz, hogy őt megértsék. A többi nemzetek mindig kiváló odaadással tisztelték az Iliás és Odysseia szerzőjét.

A) Homéros, mint nemzeti költő.

1. Az események, melyeket tárgyal, mind a nemzeti mondákon alapulnak:

2. A hősiesség, melyben az értelmesség és nemes érzület a legnagyobb vitézséggel párosult, csak egyik kifejezője volt a görögök sajtószertű, ideális fölfogásának. Még a tragikusok is úgy állították elő a királyokat és királynőket, mint Homér, akinek fölfogása így változatlanul maradt fenn.

3. A vallás és erkölcsök annyira nemzeti színezetűek, hogy az ember nem képes eldönteni, vajjon Homér a görög életnek és görög lényeknek hű utánozója-e, vagy pedig ezek Homéros művei után fejlődtek-e.

4. Nyelve és stílusa semmiféle idegen befolyásra nem engednek következtetni, sőt rokonságban áll a későbbi történetirókéival, miknek például Herodot, Xenophon stb. Az összes újabb epikusok Homéros nyelvét használták.

Homéros, mint az egész világ költője.

1. Az események, melyeket feldolgoz, a nemzeti mondából merítvék ugyan, mégis az általános emberi élet tükröződik vissza bennök. Odysseus vágyakozása hazájába, a hitves és fia, Priamusnak és övéinek sorsa, egy nagy birodalom pusztulása, a szenvedélyek és az istenek haragja következtében: mind megannyi, lényegben még ma is megtörténhető dolgok.

2. A hősöknek éppen emberisége köti le figyelmünket és az ideál, mely Homéros előtt lebegett, valóban fenséges mintaképe az erkölcsi nagyságnak. Hektor és Andromache, Odysseus és Penelope szép emberi természetknél fogva oly közel állnak hozzánk, hogy nemzetiségüket és állásukat is elfeledjük.

3. A vallási fölfogásban és az erkölcsökben annyi a nemesség, hogy azok a mai műveltség fogalmaival éppen nem keverednek lényeges ellenmondásba.

4. A nyelvezet és forma éppen nemes és szép egyszerűségöknél fogva mindenütt érthető és vonzó; úgy, hogy az újabb, művelt népek költői nem késték azokat mintául tekinteni.

Jogosan állíthatjuk tehát, hogy Homéros nemcsak az összes népek, hanem minden életkor számára is írt. Oly ideális lett volna az akkori világ, hogy Homérosnak azt csak hünen festeni kellett, vagy pedig úgy tett-e ő is, mint a többi költők, és a valóságot az ő eszményi fölfogása szerint tette világosabbá?

¶ terméshattan köréből.

Tesla kísérlete.

A mai nap alig van már oly dolog, mely iránt az ember érdeklődnek, de sőt a lemelegpöbbség úgy szólván csuda számba menő dolgok is érintetlenül hagyják. Ritka zsenialis embernek sikerül tehát ily «nem törődöm» korban az embereket valami csudálatos dologgal annyira meglepni, hogy az általános figyelem felé forduljon és az egész világ elismerje, hogy ez valóban csudálatos és nagyszerű.

Ily nagyszerű találmánnyal lepte meg 1892-ben Tesla a híres electro-technikus a világot, melyről a szakemberek is elismerik, hogy valóban nagyszerű s csuda számba menő.

Ő ugyanis a terem két oldalán, egymással szemközt két fémlemezt állított fel, mely két fémlemez semmiféle drótvezetékkel összekötve nincs.

Ha már igen erős s azonkívül roppant gyorsasággal váltakozó áramot vezetünk a két fémlemezbe, úgy a közük helyezett — ritkított levegővel telt — üveges tisztán a két lemez egymásra való electricus hatás folytán világítani fog, bár az üveg semmiféle vezeték által a fémlemezekkel összekötve nincsen.

Ezen üvegesövet — vagy kis villamvilágításnál használt üvegekörtét, a terem bármely pontjára helyezhetjük, sőt kezünkben tartva vihetjük a terem egyik pontjától a másik pontig, az mindig világít.

Ime az electricus világítás netovábbja, ennél bámulatra méltóbb világítást már feltalálni csaknem lehetlenséggel határos.

Mert képzeljük csak, hogy egy utca két oldalán ily fémlemezek vannak elhelyezve melyekbe óriási gyorsasággal váltakozó áramot vezetünk, úgy egy sétatálcában elhelyezett ily üvegesóval bárki világíthat a sötét éjszakákon a nélkül, hogy a eső össze volna kötve az árammal.

E nagyszerű találmányt csak az mulná meg felül, ha e célra a föld magneticus erejét lehetne felhasználni. Ki tudja nem-e feltalálja még ezt is valaki. Mainap már nincs lehetlenség.

Fr. Kiss Károly.

¶ laterna magicáról.

A laterna magica, magyar nevén bűvös lámpa, egyik legkedvesebb játéka nem csak a kis de még a nagy diákoknak is. Nem lesz ezért érdektelen róla egyetmást elmondani s a szerkezet működését megismerni.

Alig van talán olvasóink közül olyan, ki ne látta volna eme bűvös, bádógból készült alkotmányt s ne gyönyörködött volna képeiben. A külsejét nem szükséges ezért leírnom, hiszen ha a kezünkben volt, láttuk benne a lámpát s az egyik oldalán kiemelkedő csőben az üvegből készült lencsét. Ezen üveglencse képezi a szerkezet fő alkotó részét, azért hogy a szerkezet működését megérthessük, ismernünk kell a domboru lencse tulajdonságát.

Lencsének a physikában átlátszó anyagból készült s domboru felületek által határolt testet értünk, e domboru felület bár milyen lehet, legegyszerűbb ha e domboru felület gömbsüveg. A távesőveknél, nagyítóknál ilyen lencsét használunk. Az ilyen domboru lencsének az a tulajdonsága, hogy a fénysugarakat összegyűjti, pl. a nap sugarait egy pontba tereli, úgy, hogy az oda tett gyulekony anyag lobot is vett. Ezen pontot ép ezért a lencse gyújtó pontjának nevezzük. A lencsének ezen tulajdonságán alapszik egy másik fontos sajátság, mely éppen a camera obscuránál van fölhasználva. Ha én a lencse gyújtó pontján kívül helyezek el egy tárgyat, úgy a lencse másik oldalán megkapom a képét, mit egy fehér lapon föl is foghatok. A képen azonban fordítva lesz a tárgy. A kép annál nagyobb és meszebb van, mennél közelebb van a tárgy gyújtó ponthoz.

Van egy pont, melyben elhelyezve a tárgyat, ezzel egyenlő nagyságu képét kapok, ezen pont a lencse lapját képező gömbsüveghez tartozó gömb középpontja. Ezen két pont ismeretére szükségünk lesz.

A laterna magica a tárgyat képező üvegre festett alakok fordítva helyezendők a lencse és a lámpa közé és pedig úgy, hogy a középpont és a gyújtópont közé essenek, ekkor a falon természetes állásban és nagyítva kapjuk a képét. A kísérlet csakis sötét szobában vihető véghez, mert különben a kép alig látszik. A lámpa mely a bádógdobozban van, arra szolgál, hogy a tárgyat megvilágítja, maga a doboz pedig arra, hogy a lámpa fénye a szobában szét ne terjedjen.

A gyújtó lencse ezen tulajdonságán alapszik még a camera obscura vagy sötét kamra. Szerkezete igen hasonlít a laterna magicához, csak hogy a lámpa hiányzik belőle. Működése

épen az ellenkező. Ez a külvilág tárgyait rajzolja le a kamra belső falára. Itt a külső tárgyak képei kisebbített alakban rajzolódnak le, ezen képet igen jól láthatjuk, ha a hátulsó fal tejüvegéből való.

Egy ilyen sötét kamra alkotja a fényképező készülék fő részét, csak hogy itt a tejüveg-lapot a fény iránt érzékeny anyaggal bevont üveglap helyettesíti.

Az emberi és állati szem szintén ugyanilyen szerkezetű.

Medveczky Alajos
tanár.

VEGYESEK.

A rozsnyói főgymn. Petőfi köre Szántó József tanár úr elnökle alatt a következő pályatételeket tüzte ki:

1. A tragikum Arany «Buda halálában». Jutalma 5 frt = 10 korona. 2. II. Rákóczi Ferenc és a francia udvar. Jutalma 5 frt = 10 korona. 3. Egy történelmi elbeszélés szabadon választott tárggyal. Jutalma 5 frt = 10 korona. 4. Szabadon választott tárgyú költői elbeszélés. Jutalma 6 korona.

A m. szigeti ev. ref. főgymnasium ifj. önképző köre folyó hó 12-én tartotta 13. rendes gyűlését Vékony Antal tanár úr elnökle alatt. 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után. 2. Kovásy B. VIII. oszt. bírálatára következett egy kis mű felől, a melyet hibái miatt szerzőjének visszaadni kér: a mit a gyűlés is elfogadott. 3. Ezután Barabás K. bírált egy szonettet, melyet 1-ső fokra érdemesít. Szerzője Gundellinger E. Azonkívül az elnök előterjesztésére a bírálat is nagy dícséretben részesült. Szavaltak: Birke E. VIII., Vider A. VIII., Nasch A. és Madarasy V. o. tanulók. Fekete Sándor.

A budapesti V. ker. áll. főreáliskolájának Irodalmi iskolája folyó hó 20-án tartotta rendes gyűlését. Havács Kálmán ifjúsági elnök vezetése mellett. Veisz Róbert VIII. o. t. pénztári jelentése után 1. Gaál Jenő VIII. o. t. «Márczius tizenötödikén» című ódáját bírálta Gráber Jenő VII. és Fleischel VIII. oszt. tan. A költeményt elismerésre ajánlják. 2. Székely Emil «Nagy Világ» című elbeszélését bírálta Fekete Oszkár VII. oszt. tan. és Tedeskö Elek VIII. oszt. tan. A művet majdnem egyhangulag díszkönyvbe irandónak ítélték. Fekete Oszkár bírálatát jegyzőkönyvileg megdícsérik. Novák Ernő VII. Schiller Meine Blume című költeményét szépen fordította magyarra. A fölolvastatást megtapsolták. Guttmann Arnold VIII. oszt. tan. e művet dícséretre ajánlta.

Gráber Jenő VII. oszt. tanuló Ábrányitól egy költeményt szavalt.

A késmárki evangélikus lyceum f. évi január 19-én tartá Votisty Károly tanár úr elnökle alatt a tizenegyedik rendes gyűlést. Szabó János VII. oszt. szavalta Vörösmarty «Kis gyermek halálára» című elégiáját, mely szavalatot a kör Sulyok J. VIII. és Janczky J. VII. oszt. bírálókkal egyetértve a II-ik fokozatra érdemesített. Szutor Zoltán (VIII) Péterdy Sándor az «orr» című monológját általános tetszés közt adta elő, melyet a kör szintén a II-ik fokra érdemesített, egyetértve Stern J. (VIII) és Grünfeld M. (VII) bírálókkal. Egy «dal» című kis eredeti mű bírálatot Halmy László (VIII.) és Kerekes István (VII) bírálóktól; de gyenge kísérletnek bizonyulván a kör által, a bírálók véleménye szerint, a III-ik fokra érdemesített, így a szerző ösmeretlen maradt. Az «orkán üvölt» című balladát bírálták Szutor Z. (VIII) és Ribiczey J. (VII.) oszt. szépen kifejtették a ballada követelményeit s hogy ezen mű mennyiben felel meg e követelményeknek. Végre a kör általános tetszés közt az I-ső fokot adta meg e műnek, melynek szerzője, igen szerényen az «alfa» álnév alá rejtőzött. K. J.

A budapesti ev. ref. főgymnasium ifj. önképzőköre f. hó 19-én tartotta 12-ik rendes gyűlését, melynek első pontja Forschner (VII) szavalta volt. Forschner Illyés Bálintnak «Zrínyi Boldizsár» cz. költeményét szavalta és a bírálatok alapján «jó» fokozatot nyerte. Csiky (VIII) a magyar dráma fejlődését ismertette nagyobb vonásokban, kiemelve a különbséget, mely a forradalom előtti és utáni magyar drámák közt van. Ez ismertetés után Szilády (VII.) indítványára elhatározta a kör, hogy ezentúl csak kéthetenként tart vitaközbeszédet. A közbeszéd gyűléseken tek. Molnár tanárelnök úr ajánlatára egyes jobb tudományos és szépirodalmi könyvek ismertetése foglalja el a vita helyét. (Ez különösen ajánlható a többi ifj. önképzőköreik figyelmébe.) Ezután Schweitzer J. (V.) szavalta Vörösmarty «Petike» cz. költeményét «jó» (II.) sikerrel. A szavalat után Gonda (VII.) bírálta a 24. sz. «Egy leánykáról» cz. verset, melyet hibátlannak, s így az érdemkönyve méltónak talált. A művet egy háromtagú bizottság fogja felülvizsgálni. Végül Schier (VII.) szavalt egy részletet Tompa: «Borics és Predzlava» cz. művéből «dícséretes» (I.) érdemkönyvvel. N.

A székesfehérvári főgymnasium önképző körének a f. évi első gyűlésén nagy mozgalom keletkezett, hogy a tagok nagyobb-

részt csak prózai műveket nyújtanak be. Hogy ez a mozgalom mennyire megfelelt a közönségnek, kitűnik abból is, hogy az elmúlt félévben csak két verses mű fogadtatott el és a prózai művek közül csak egy fordítás találtatott elégtelennek. Továbbá a kör elhatározta, hogy a márczius közepe táján tartandó matinéen, a melyen részt vesz a tanári kar, a zene és énekkar, az önképzőkör is részt fog venni még pedig öt legjobb szavalójával s egy rövid szabású felolvasással. A szavalók kijelölését a következő gyűlésre halasztották, a felolvasásra azonban Ferenczy Árpád, az I. alelnök vállalkozott. Ereki Károly.

A szentesi főgymnasium «Horváth Mihály önképzőköre» 1895. január 20-án tartotta, ezen hóban második ülését tek. Pólya Ferenc tanár úr elnökle alatt. Juhász Sándor titkár, betegsége miatt, Mojzsis Zoltán f. jegyző helyettesíti. A mult ülés felolvasott jegyzőkönyvét az elnök hitelesíti. Ezen ülés jegyzőkönyvét Czukerman Ernő jegyző veszi fel. Mielőtt a Kör napirendre térne át, elnök úr kijelenti, hogy a Kör nevében a «Tanulók Lapja»-ra előfizetett és minthogy a lap ezen ében a második évfolyamba lépett, ezért a teljes első évfolyamot is megrendelte. Ezen indítvány a Kör általános helyeslésével fogadtatott el s Pollatsek József azon indítványára, hogy a Kör valami szépirodalmi lapot is rendeljen meg, az «Uj idők» című szépirodalmi lap megrendeltetett. A napirendre térve át elnök úr kijelenti, hogy a «Horváth Mihály életének és irodalmi működésének a méltatására» és a vig elbeszélésre kitűzött pályázat lejárt s az előbbi pályakérdésre egy, az utóbbira pedig egy munka sem érkezett be. A beérkezett pályaművek megbírálására a Kör egy bizottságot küld ki, melynek tagjai Pollatsek József, Onodi Sz. Sándor VIII. o. és Lévai Dezső VII. o. tanulók. Referens: Pollatsek József. Ezután a titkár felolvasta «Az angol parlamenti forma hatása az európai, kivált francia alkotmányra» című dolgozatot és bírálatát. A bírálat a dolgozatot tudomás-vételre ajánlja. A Kör a dolgozatot a bírálat véleményével szemben elismeréssel tünteti ki, míg a bírálatot egyszerűen tudomásul veszi. A dolgozat szerzője Neuman László VII. o. tanuló. Ezután a mult ülésen a műfordításra mint pályakérdésre beérkezett mű megbírálására kiküldött bizottság referense: Pollatsek József VIII. o. tanuló terjeszti elő a bizottság véleményét. A beérkezett dolgozatot, melynek címe «Ajolos zsákja» (fordítva Homeros Odysseájának X. énekéből 13—76 sor), a bizottság díjra méltatja

s e véleményét a Kör elfogadja, a díjat 3 frtot kiadván a szerzőnek. Szerző Borbély Károly VII. o. tanuló. Ezután szavalja Stein Mór V. o. t. Gabányi «Lucza meg a Lócza» című monológját, Pozsár József V. o. tanuló Petőfi «Bölcselkedés és bölcsesség» című költeményét. Stein Mór szavalta dícsérettel, míg Pozsár József egyszerűen vétetik tudomásul. A Kör következő ülést január 27-re tűzvé ki, elnök bezárja az ülést.

A Tanulók Lapja és az iskola. Jó hasznát vehették a debreczeni főreáliskola érettségit tevő tanulói, lapunk mult évi első számát, a mennyiben ők a németből szabad dolgozat gyanánt azt a tételt kapták, a melyet mi vázlatban közöltünk, címe: A folyó, mint az emberi élet képe. Annyit mindenesetre tanulhattak belőle, hogy körülbelül minő pontok szerint történhetik az összehasonlítás.

Halálozás. Papszász István a gyakorló főgymnasium 7. osztályának jeles növendéke e hó 17-én elhunyt. Halálában követte őt édes anyja, ki nem bírta elviselni a gyászos veszteséget. A két halottat a száraz-beői családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Hangverseny. A besztercebányai kir. kath. főgymnasium hangversenye febr. 23-án lesz. A műsor sokat ígérő. A befolyó tiszta jövedelem a tájékoztatást javára fordítatik. Az előkészületek a legserényebben és legszélesebb körben folynak.

A Debreczeni ev. ref. főgymn. önképzőköre jan. 19-én zártkörű gyűlést tartott, dr. Varga Bálint helyettes felügyelő tanár úr jelenlétében: I. A tisztikar lemondván szavazás útján megválasztottak: elnöknek: Pákozdi András VIII. o. (egyhangulag), alelnöknek: Szilágyi Sándor VII. o. — (ellenjelöltje volt Osváth Ferenc VII. o., de Szilágyival szemben 2 sző kisebbségben maradt), főjegyzőnek: Bereczki László VIII. o. (egyhangulag), aljegyzőnek: Osváth Ferenc, ki lelkes eljenzés között ajánlotta föl aljegyzői fizetését a «Szabadtárgy elbeszélés» 10 frt jutalmának a gyarapítására, mit a kör köszönettel tudomásul vett. Titkárnak: Jámbor Miklós VIII. o., Pénztárnoknak: Szombati István VII. o., Választmányi tagok lettek: Tripsó Sándor VIII. o. és Pályi Pál VII. o. — II. Osváth Ferenc VII. o. önk. aljegyző indítványára általános helyeslések között a lelépett tisztikar önzetlen, odaadó működéséért a kör jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki. — Ezzel a gyűlés feloszlott.

épen az ellenkező. Ez a külvilág tárgyait rajzolja le a kamra belső falára. Itt a külső tárgyak képei kisebbített alakban rajzolódnak le, ezen képet igen jól láthatjuk, ha a hátulsó fal tejüvegéből való.

Egy ilyen sötét kamra alkotja a fényképező készülék fő részét, csak hogy itt a tejüveg-lapot a fény iránt érzékeny anyaggal bevont üveglap helyettesíti.

Az emberi és állati szem szintén ugyanilyen szerkezetű.

Medveczky Alajos
tanár.

VEGYESEK.

A rozsnyói főgymn. Petőfi köre Szántó József tanár úr elnökle alatt a következő pályatételeket tűzte ki:

1. A tragikum Arany «Buda halálában». Jutalma 5 frt = 10 korona. 2. II. Rákóczi Ferenc és a francia udvar. Jutalma 5 frt = 10 korona. 3. Egy történeti elbeszélés szabadon választott tárggyal. Jutalma 5 frt = 10 korona. 4. Szabadon választott tárgyú költői elbeszélés. Jutalma 6 korona.

A m. szigeti ev. ref. főgymnasium ifj. önképző köre folyó hó 12-én tartotta 13. rendes gyűlését Vékony Antal tanár ur elnökle alatt. 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után. 2. Kovásy B. VIII. oszt. bírálatá következett egy kis mű felől, a melyet hibái miatt szerzőjének visszaadani kér: a mit a gyűlés is elfogadott. 3. Ezután Barabás K. bírált egy szonettet, melyet 1-ső fokra érdemesít. Szerzője Gundellinger E. Azonkívül az elnök előterjesztésére a bírálat is nagy dícséretben részesült. Szavaltak: Birke E. VIII., Vider A. VIII., Nasch A. és Madarasy V. o. tanulók. Fekete Sándor.

A budapesti V. ker. áll. főreáliskolájának Irodalmi iskolája folyó hó 20-án tartotta rendes gyűlését. Havács Kálmán ifjusági elnök vezetése mellett. Veisz Róbert VIII. o. t. pénztári jelentése után 1. Gaál Jenő VIII. o. t. «Márczius tizenötödikén» című ódáját bírálta Gráber Jenő VII. és Fleischel VIII. oszt. tan. A költeményt elismerésre ajánlják. 2. Székely Emil «Nagy Világ» című elbeszélését bírálta Fekete Oszkár VII. oszt. tan és Tedesko Elek VIII. oszt. tan. A művet majdnem egyhangulag diszkönyvbe irandónak ítélték. Fekete Oszkár bírálatát jegyzőkönyvileg megdicsérik. Novák Ernő VII. Schiller Meine Blume című költeményét szépen fordította magyarra. A fölolvastást megtapsolták. Guttmann Arnold VIII. oszt. tan. e művet dícséretre ajánlta.

Gráber Jenő VII. oszt. tanuló Ábrányitól egy költeményt szavalt.

A késmárki evangélikus lyceum f. évi január 19-én tartá Votisty Károly tanár ur elnökle alatt a tizenegyedik rendes gyűlést. Szabó János VII. oszt. szavalta Vörösmarty «Kis gyermek halálára» című elégiáját, mely szavalatot a kör Sulyok J. VIII. és Jarniczky J. VII. oszt. bírálókkal egyetértve a II-ik fokozatra érdemesített. Szutor Zoltán (VIII) Péterdy Sándor az «orr» című monológiát általános tetszés közt adta elő, melyet a kör szintén a II-ik fokra érdemesített, egyetértve Stern J. (VIII) és Grünfeld M. (VII) bírálókkal. Egy «dal» című kis eredeti mű bírálatot Halmy László (VIII.) és Kerekes István (VII) bírálóktól; de gyenge kísérletnek bizonyulván a kör által, a bírálók véleménye szerint, a III-ik fokra érdemesítettet, így a szerző ösmeretlen maradt. Az «orkán üvölt» című balladát bírálták Szutor Z. (VIII) és Ribiczey J. (VII.) oszt. szépen kifejtették a ballada követelményeit s hogy ezen mű mennyiben felel meg e követelményeknek. Végre a kör általános tetszés közt az I-ső fokot adta meg e műnek, melynek szerzője, igen szerényen az «alfa» álnév alá rejtőzött. K. J.

A budapesti ev. ref. főgymnasium ifj. önképzőköre f. hó 19-én tartotta 12-ik rendes gyűlését, melynek első pontja Forschner (VII) szavalta volt. Forschner Illyés Bálintnak «Zrínyi Boldizsár» cz. költeményét szavalta és a bírálatok alapján «jó» fokozatot nyerte. Csiky (VIII) a magyar dráma fejlődését ismertette nagyobb vonásokban, kiemelve a különbséget, mely a forradalom előtti és utáni magyar drámák közt van. Ez ismertetés után Szilády (VII.) indítványára elhatározta a kör, hogy ezentúl csak kéthetenként tart vitatkozásokat. A közbeeső gyűléseken tek. Molnár tanárelnök ur ajánlatára egyes jobb tudományos és szépirodalmi könyvek ismertetése foglalja el a vita helyét. (Ez különösen ajánlható a többi ifj. önképzőkörek figyelmébe.) Ezután Schweitzer J. (V.) szavalta Vörösmarty «Petike» cz. költeményét «jó» (II.) sikerrel. A szavalat után Gonda (VII.) bírálta a 24. sz. «Egy leánykáról» cz. verset, melyet hibátlannak, s így az érdemkönyve méltónak talált. A művet egy háromtagú bizottság fogja felülvizsgálni. Végül Schier (VII.) szavalt egy részletet Tompa: «Borics és Predzlava» cz. művéből «dícséretes» (I.) érdemnyel. N.

A székesfehérvári főgymnasium önképző körének a f. évi első gyűlésén nagy mozgalom keletkezett, hogy a tagok nagyobb-

részt csak prózai műveket nyújtanak be. Hogy ez a mozgalom mennyire megfelelt a közohajnak, kitűnik abból is, hogy az elmúlt félévben csak két verses mű fogadtatott el és a prózai művek közül csak egy fordítás találtatott elégtelennek. Továbbá a kör elhatározta, hogy a márczius közepe táján tartandó matinéen, a melyen részt vesz a tanári kar, a zene és énekkar, az önképzőkör is részt fog venni még pedig öt legjobb szavalojával s egy rövid szabású felolvasással. A szaválók kijelölését a következő gyűlésre halasztották, a felolvasásra azonban Ferenczy Árpád, az I. alelnök vállalkozott. Ereki Károly.

A szentesi főgymnasium «Horváth Mihály önképzőköre» 1895. január 20-án tartotta, ezen hóban második ülését tek. Pólya Ferenc tanár úr elnökle alatt. Juhász Sándor titkárt, betegsége miatt, Mojszik Zoltán f. jegyző helyettesíti. A mult ülés felolvasott jegyzőkönyvét az elnök hitelesíti. Ezen ülés jegyzőkönyvét Czukerman Ernő jegyző veszi fel. Mielőtt a Kör napirendre térne át, elnök ur kijelenti, hogy a Kör nerében a «Tanulók Lapja»-ra előfizetett és minthogy a lap ezen évben a második évfolyamba lépett, ezért a teljes első évfolyamot is megrendelte. Ezen indítvány a Kör általános helyesléssel fogadtatott el s Pollatsek József azon indítványára, hogy a Kör valami szépirodalmi lapot is rendeljen meg, az «Uj idők» című szépirodalmi lap megrendeltetett. A napirendre térve át elnök kijelenti, hogy a «Horváth Mihály életének és irodalmi működésének a méltatására» és a vig elbeszélésre kitűzött pályázat lejárt s az előbbi pályakérdésre egy, az utóbbira pedig egy munka sem érkezett be. A beérkezett pályaművek megbírálására a Kör egy bizottságot küld ki, melynek tagjai Pollatsek József, Onodi Sz. Sándor VIII. o. és Lévai Dezső VII. o. tanulók. Referens: Pollatsek József. Ezután a titkár felolvasta «Az angol parlamenti forma hatása az európai, kivált francia alkotmányra» című dolgozatot és bírálatát. A bírálat a dolgozatot a bírálat véleményével szemben elismeréssel tünteti ki, míg a bírálatot egyszerűen tudomásul veszi. A dolgozat szerzője Neuman László VII. o. tanuló. Ezután a mult ülésen a műfordításra mint pályakérdésre beérkezett mű megbírálására kiküldött bizottság referense: Pollatsek József VIII. o. tanuló terjeszti elő a bizottság véleményét. A beérkezett dolgozatot, melynek címe «Ajolos zsákja» (fordítva Homeros Odysseájának X. énekéből 13—76 sor), a bizottság díjra méltatja

s e véleményét a Kör elfogadja, a díjat 3 frtot kiadván a szerzőnek. Szerző Borbély Károly VII. o. tanuló. Ezután szavalja Stein Mór V. o. t. Gabányi «Lucza meg a Lócza» című monológiát, Pozsár József V. o. tanuló Petőfi «Bölcselkedés és bölcsesség» című költeményét. Stein Mór szavalta dícsérettel, míg Pozsár József egyszerűen vétetik tudomásul. A Kör következő ülést január 27-re tűzvé ki, elnök bezárja az ülést.

A Tanulók Lapja és az iskola. Jó hasznát vehették a debreczeni főreáliskola érettségét tevő tanulói, lapunk mult évi első számát, a mennyiben ök a németből szabad dolgozat gyanánt azt a tételt kapták, a melyet mi vázlatban közöltünk, címe: A folyó, mint az emberi élet képe. Annyit mindenesetre tanulhattak belőle, hogy körülbelül minő pontok szerint történhetik az összehasonlítás.

Halálozás. Papszász István a gyakorló főgymnasium 7. osztályának jeles növendéke e hó 17-én elhunyt. Halálában követte őt édes anyja, ki nem bírta elviselni a gyászos veszteséget. A két halottat a száraz-beői családi sírboltban helyezték örök nyugalomra.

Hangverseny. A besztercebányai kir. kath. főgymnasium hangversenye febr. 23-án lesz. A műsor sokat ígérő. A befolyó tiszta jövedelem a tápintzetet javára fordítatik. Az előkészületek a legserényebben és legszélesebb körben folynak.

A Debreczeni ev. ref. főgymn. önképzőköre jan. 19-én zártkörű gyűlést tartott, dr. Varga Bálint helyettes felügyelő tanár ur jelenlétében: I. A tisztikar lemondván szavazás útján megválasztattak: elnöknek: Pákozdi András VIII. o. (egyhangulag), alelnöknek: Szilágyi Sándor VII. o. — (ellenjelöltje volt Osváth Ferencz VII. o., de Szilágyival szemben 2 szó kisebbségben maradt), főjegyzőnek: Bereczki László VIII. o. (egyhangulag), aljegyzőnek: Osváth Ferencz, ki lelkes éljenzés között ajánlotta föl aljegyzői fizetését a «Szabadtárgyu elbeszélés» 10 frt jutalmának a gyarapítására, mit a kör köszönettel tudomásul vett. Titkárnak: Jámbor Miklós VIII. o., Pénztárnoknak: Szombati István VII. o., Választmányi tagok lettek: Tripos Sándor VIII. o. és Pályi Pál VII. o. — II. Osváth Ferencz VII. o. önk. aljegyző indítványára általános helyeslések között a lelépett tisztikar önzetlen, odaadó működéséért a kör jegyzőkönyvi köszönetét fejezi ki. — Ezzel a gyűlés feloszlott.

APRÓSÁGOK.

Róma nyilvános könyvtárai az ó- és középkorban. Lanciani Rudolfnak, a híres olasz archaeologusnak, *A régi Róma a legújabb ásatások világitásában* cz. műve, melyet Lubóczy Zsuzsanna fordított magyarra, igen érdekes adatokat tartalmaz a klasszikus Róma könyvtáraitól és arról a fejlődési kapcsolatról, mely azokat a középrómai könyvtárakkal összefűzte. Az ó-kori Rómának nagy könyvpiaza volt az *Argiletum*, a *Forum* és *Subura* közt levő városrészben. Itt voltak a könyvkereskedőknek és a régi művek másolóinak gazdagon felszerelt boltjai, melyeket *Martialis* és *Horatius* oly gyakran emlitenek és írnak le. Minden egyes kiválóbb könyvkereskedő biztosította magának egy-egy híres író műveinek kiadását: így Horatius műveit a *Sosius* testvérek adták ki. Egy-egy kiadványból ezer példányt szoktak közreboesztani, melyek egyszerre jelentek meg itt és a többi nagy könyvpiacon: Athenében, Alexandriában, Lugdunumban. Mindez a könyvtári viszonyok fejlettségéről tesz tanúságot. Az első nyilvános könyvtárt *Asinius Pollio* állította fel, a város alapításának 717. évében. Négy évvel később alapította Augustus az első állami könyvtárt: a *Bibliotheca Octaviae*-t. A könyvtárszobák rendszeren kicsinyek voltak és a könyvtárakat tél közepén sem fűtötték: azt tartották ugyanis, hogy a meleg árt a kötéseknek s elősegíti a molylejtést. Ezért kénytelenek meg ma is fázni a tudósok a vatikáni könyvtárban a négy téli hónap alatt. E rendszabály azonban nem mentette meg a könyvtárakat a tüzvészek csapásaitól. *Octavia* könyvtára Kr. u. 90-ban elégett. Hasonló sors érte a következő századokban a többi nyilvános gyűjteményt: *Tiberius* palotájának s *Jupiter* Capitolinus templomának könyvtárait s a *Palatinus* híres *Apollo-könyvtárát*. Mielőtt azonban e szerencsétlenségek megtörténtek volna, számos keresztény könyvtár virágozott s ezek mentették meg a régi latin irodalmat a végenyészettől. A kereszténység három első századának könyvtárai Rómában voltak. *Damasus* pápa (366—384.) külön épületet emeltetett könyvtára számára s *Agapetus* pápa 535-ben magasabb iskolát alapított, melyet válogatott könyvtárral kötött össze. A VIII. században a lateráni palota lett a szent-szék irodalmi, történelmi és vallásos tartalmu könyvtárainak s levéltárainak központja. A katasztrófa, mely az ókori és újkori könyvtárakat összefűzte, valószínűleg III. Honorius pápa halála után (1227.) történt. A vatikáni könyvtár apró zárt szekrények berendezése azonban maig fentartotta

a rendszert, a mely szerint a régi Róma könyvei fel voltak állítva.

Az algebrából. Kevesen vannak, kik egyszerű módon megtudnák határozni az ugyanazon számjegyekből álló számok négyzetét, pedig, hogy az mily könnyű a következőkből kitűnik.

Ha pl. az ugyanazon számjegyekből alkotott számokat négyzetre emeljük és megfigyeljük tiznek különböző hatványát, akkor a legmagasabb helyi értéktől kezdve a legalacsonyabbig azaz az egyesig, úgy következnek egymás után, hogy egyszeri megtekintésre bárki azonnal megjegyezheti magának. U. i. ha a tizes szám 5 számjegyből áll:

$$1\ 2\ 3\ 4\ 5\ 4\ 3\ 2\ 1.$$

akkor ez a szám fejezi ki, hogy hány egyes-, tizes-, száz-as, stb. fordul elő a négyzetben. Nem szükséges tehát egyebet tenni, mint a fentebbi számot az adott szám egy számjegyének négyzetével megszorozni. P.

$$3\ 3\ 3\ 3\ 3 = (1\ 2\ 3\ 4\ 5\ 4\ 3\ 2\ 1) \cdot 3^2 \\ = 1\ 1\ 1\ 1\ 0\ 8\ 8\ 8\ 8\ 9$$

$$5\ 5\ 5\ 5 = (1\ 2\ 3\ 4\ 3\ 2\ 1) \cdot 5^2$$

$$6\ 6\ 6 = (1\ 2\ 3\ 2\ 1) \cdot 6^2. \text{ (Lásd}$$

bövebben Fr. Kiss «Algebra»).

FEJTÖRŐ.

1. Számítási kérdés:

Valaki egy lovat vesz s később eladja 170 frtéért. Az eladásnál éppen annyi perzentet nyert, a mennyiért a lovat vette. Kérdés, mennyiért vette?

2. Földrajzi kérdés:

Melyik az a városi köztársaság, melyben a hatalmat a senatus és a polgárság gyakorolja? Hol fekszik? Mi a fővárosa? Nagy ipara, élénk kereskedése van a Keleti tenger kikötői felé. Nagyszerű templomai vannak, melyekben gazdag a művészet. Melyik szövetség feje?

3. Történelmi kérdés:

Ki volt az a római hadvezér, a ki a karthágóbeliekkel győzelmesen harczott, kik azonban elfogták és Rómába küldötték, hogy békét eszközöljön ki? De ő otthon csupán hazája érdekeire gondolva a háború folytatását ajánlotta. Az ellenségnek tett esküt megtartva, visszatért Karthágóba, hol kegyetlen kínzások közt végezték ki.

4. Természetráji kérdés:

Melyik az az állat, mely a denevérekre emlékeztet, amennyiben repülő hártvához hasonló bőrrédjé van? Mire használja ezt az állat? Nappal hátulsó lábaira akaszkodva faduban alszik, éjjel bogarakat fogdos és gyümölcsöt eszik. Maeska nagysága. Hol található?

5. Királyséta.

	rá-	da-	gelt,	
ra	su-	a	reg-	Mi-
Leg-	nyék	tem	re-	kor
e-	ge-	Sze-	a	ra.
lebb	e-	je-	su-	gá-
sik	a	tő	a-	rany
	Szü-	le-	nap	

6. Háromszögrejtvény.

Saleschima Kun Bélától. —

a	a	a	a	a	a	a	a	a	a
d	d	d	d	e	e	e	e		
e	e	e	h	i		i			
l	l	l	l	m	m				
m	n	n	o	ö					
p	p	r	r						
sz	sz	t							
t	t								
u									

Ezen betűk úgy

helyezendők el, hogy az

első sor függőlegesen és víz-

szintesen ugyanazt adja. A

sorok értelme: 1. A szent föl-

det így nevezik. 2. Így hívták Géza

fejedelem feleségét. 3. Maeskaféle ragadozó

állat. 4. Férfi név. 5. Fojtó meleg szél. 6. Város

Komárommegyében. 7. Az óra mutatja. 8. Tagadó

szócska. 9. Magánhangzó.

A ki ezen talányok közül négynek helyes megfejtését a záros határidőig beküldi, annak nevével közöljük. A megfejtők közt egy szép könyvet sorsolunk ki. **Megfejtési határidő: 1895. február 2.**

A 2-ik számban közölt talányok megfejtése: Számítási kérdés: A sorsjegy 140 koronába került és 12 egyén volt a társaságban. — **Földrajzi kérdés:** Ragusa a 12-ik században Velence védnöksége alá jutott, de 1358-ban május 27-én meghódolt Nagy Lajos magyar királynak. A mohácsi vész után török protektoratus alá került s csak a török hatalom hanyatlásával 1684-ben tér vissza ismét a magyar király hűségére. De I. Lipót nem volt képes megvédelmezni a velenceiek támadása ellen s így a város, ne hogy Velence kezére kerüljön, ismét a törökökhez pártolt. A XVIII. században teljesen elvesztő Ragusa politikai jelentőségét és tengeri erejét. 1807-ben a város a francziák kezére került. 1814 óta osztrák tartományi város. — **Történelmi kérdés:** Pyrrhus, epirosi király, szül. Kr. e. 319-ben; 281-ben a tarentiak Róma ellen segélyt hívták, 280-ban Herakleánál, 279-ben Asculumnál megverte a rómaiakat. De 275-ben a rómaiak Beneventumnál őt verték meg. Visszatérve Epirusba a görögökkel

harczott s 272-ben megöletett. *Pyrrhusi győzelem* olyan győzelem, melyből a győztes félnek semmi haszna sincs. — **Természetráji kérdés:** A rozsmár (*Trichechus rosmarus*) elefánt nagysága, 5-6 méter hosszú állat. Fialat korában teljes fogazatu, később azonban metsző és hátulsó zápfogai elvesznek és helyettük alsó eb-fogai nőnek 60-70 cm. hosszúra is, ezek szájukból lefelé kiállanak. Az északi jeges tengerben található. — **Hiányos négyszögrejtvény: Eger — Gerő — erős — röst. — Sakkrejtvény:**

Téged is Te erők szép virága
Üdvözölve tisztel e pohár,
Hozzon Isten egykor fel Budába
Ősz atyaddal a vadász elvár;
Fenn lakozva a magas Budában,
Lettek engem Mátyás udvarában.

Névsora azoknak, a kik a második számban közölt rejtvények közül legalább háromnak helyes megfejtését a záros határidőig beküldötték.

Számítási kérdés: Ferber Jenő és Győző, Varga Elemér, Lindauer Ferenc, Hunyady Ferenc, Lázár Ernő, Wittmann Andor, Sömen Lajos, Kaltenecker Károly, Fábrián László és Miklós, Ferschick János, Bernolák Kálmán, Braun Gyula, Heumann Gyula, Grüner Rezső, Németh Lajos, Kellner Jenő, Tureczek Károly, Dancs József, Csernoch Agoston, Ásványi Jenő, Osváth Ferenc, Benkő Gábor, Krenner Zoltán, Szőke Jenő, Matolay József, Kovács János, Harmath István, Raaber Lajos, Friedmann Bernát, Strausz, Schändl testvérek, Becsek Imre, ifj. Bartók György, Fried Ignác, Bogdány Géza, Kaiser Lázár, Pollatschek Jenő és Miklós, Kugel Adolf, Sült Lajos, Makay Márton, Krakker Kálmán, Kiss Péter, Ferch Frigyes, Nemes Elemér, Mayer Leo, Weisz Árpád, Csányi József, Ligeti Ernő, Singer Leó, Galló István, Szigeti Vilmos, Róza, Irén, Rózsák Sándor, Bányász Jenő, Havas Nándor, Csincák László, Weisz Ignác, Kun Béla, Breiner Pál, Vasdényey Imre, Takáts Pál, Süszmann Miksa, Klein Gyula, Delkin Rezső, Nemet Lajos, Bartha Gyula, Hetey Aladár, Szathmáry László, Papp János.

Földrajzi kérdés: Ferber Jenő és Győző, Harmath István, Becsek Imre, Egressy Árpád, Bányász Jenő, Tureczek Károly, Delkin Rezső.

Történelmi kérdés: Fischer Frigyes, Süszmann Miksa, Delkin Rezső, Nemet Lajos, Singer Leó, Papp János, Galló István, Szigeti Vilmos, Róza, Irén, Csernoch Agoston, Osváth Ferenc, Kreiner Zoltán, Kovács János, Matolay József, Bányász Jenő, Harmath István, Raaber Lajos, Horváth Kálmán, Ferber Jenő és Győző, Varga Elemér, Hunyady Ferenc, Blumschein Tivadar, Sömen Lajos, Kaltenecker Károly, Weisz Ignác, Kun Béla, Breiner Pál, Vasdényey Imre, Ferschick János, Bernolák Kálmán, Tureczek Károly, Strausz, Becsek Imre, Egressy Árpád, Kaiser Lázár, Pollatschek Jenő és Miklós, Schlesinger Béla, Krakker Kálmán, Kiss Péter, Ferch Frigyes, Mayer Leó, Nemes Elemér, Weisz Árpád.

Természetráji kérdés: Kaltenecker Károly, Ferschick János, Braun Gyula, Weitzenfeld Béla, Grüner Rezső, Tiális Fülöp, Kellner Jenő, Hunyady Ferenc, Wittmann Andor, Sömen Lajos, Delkin Rezső, Papp János, Csernoch Agoston, Ásványi Jenő, Harmath István, Klein József, Friedmann Bernát, Strausz, Egressy Árpád, Kaiser Lázár, Pollatschek Jenő és Miklós, Kugel Adolf, Sült Lajos, Kiss Péter, Ferch Frigyes, Mayer Leo, Szigeti Vilmos, Róza és Irén, Csincák László, Breiner Pál, Vasdényey Imre, Ferber Jenő és Győző, Varga Elemér.

Hiányos négyszögrejtvény: Ferber Jenő és Győző, Varga Elemér, Lindauer Ferenc, Hunyady Ferenc, Blumschein Tivadar, Lázár Ernő, Wittmann Andor,

Kaltenecker Károly, Kun Béla, Vasdényey Imre, Takáts Pál, Fábian László és Miklós, Bernolák Kálmán, Braun Gyula, Heumann Gyula, Grüner Rezső, Németh Lajos, Tiális Fülöp, Kellner Jenő, Tureczek Károly, Komáromi Ferencz, Weinberger József, Duboss Géza, Knepel Adolf, Sült Lajos, Makay Marton, Krakker Kálmán, Felter Arnold, Kiss Péter, Ferch Frigyes, Klekner Emil és Wickl Kálmán, Mayer Leo, Nemes Elemér, Csányi József, Ligeti Ernő, Singer Leo, Galló István, Rózsás Sándor, Bányász Jenő, Havas Nándor, Csinesák László, Weisz Ignác, Klein Béla, Danes József, Schik Jenő, Csernoch Agoston, Asványi Jenő, Osváth Ferencz, Benkő Gábor, Krenner Zoltán, Friedmann Bernát, Szőke Jenő, Kovács János, Harmath István, Vörös Margit, Raaber Lajos, Horváth Kálmán, Matolay József, Schándl testvérek, ifj. Bartók György, Fried Ignác, Bogdány Géza, Matie Károly, Kaiser Lázár, Pollatsek Jenő és Miklós, Schlesinger Béla.

Sakkrejtvény: Fábian László és Miklós, Ferschick János, Bernolák Kálmán, Braun Gyula, Weitzenfeld Béla, Heumann Gyula, Grüner Rezső, Németh Lajos, Tiális Fülöp, Kellner Jenő, Tureczek Károly, Csernoch Agoston, Osváth Ferencz, Benkő Gábor, Krenner Zoltán, Szőke Jenő, Harmath István, Kovács János, Vörös Margit, Horváth Kálmán, Friedmann Bernát, Matolay József, Beesek Imre, Matie Károly, Kaiser Lázár, Pollatsek Jenő és Miklós, Sült Lajos, Krakker Kálmán, Felter Arnold, Kiss Péter, Ferch Frigyes, Klekner Emil és Wickl Kálmán, Nemes Elemér, Weisz Árpád, Csányi József, Ligeti Ernő, Singer Leo, Galló István, Szigeti Vilmos, Róza és Irén, Rózsás Sándor, Bányász Jenő, Havas Nándor, Csinesák László, Weisz Ignác, Kun Béla, Vasdényey Imre, Takáts Pál, Ferber Jenő és Győző, Varga Elemér, Lindauer Ferencz, Hunyady Ferencz, Blumschein Tivadar, Sömen Lajos, Kaltenecker Károly.

Képtalány: Kovács János, Harmath István, Mayer Leo, Takáts Pál, Hunyady Ferencz, Papp János.
A jutalmat Harmath István lyceumi tanuló (Pozsony) nyerte meg, kinek a könyvet el is küldtük.

IRODALOM.

„Mértan“ a középiskolák számára, írta Fr. Kiss Károly budapesti főgymn. tanár. E könyv a múlt évben jelent meg; világos s könnyen érthető magyaros nyelvezete teszi e könyvet különösen ajánlatossá, az egy-másból folyó következtetések s bizonyítások pedig könnyen felfoghatóvá. Az e tudományról foglalkozóknak, valamint azoknak, kik e tudományban minél gyorsabban előhaladni akarnak, végre azoknak, kik önképzésre szorúlnak (magántanulók stb.), melegen ajánlhatjuk.

Szalay-Baróti „Magyar Nemzet Története“ből megkaptuk a hatodik füzetet, melyben a magyar nemzet társadalmi és vallási alakulásáról van szó, majd az Árpád-házból való királyok kora kezdődik Szent István uralkodásának méltatásával. Mind a két közlemény Baróti L. tollából ered. Műmelléklet gyanánt Szt.-István palástjának képe van s ezen kívül még 15 a szöveg közé nyomott illusztráció díszíti e füzetet. Egy füzet ára 30 kr. Gyűjtőknek minden hét e ötfüzet után tiszteletpéldány jár. Kapható Wodianer F. és fiai könyvkereskedésében (Andrássy-út 21.)

Az érettségi feladatok az 1893/94-iki iskolai évben.

7. Csiksomlyói r. kath. főgymnasium.

Magyar nyelv. 1. Kik hatottak szép prózánk fejlesztésére és minő irányban? 2. Erdély

szerepe a török hódoltság korában. 3. Mit értünk az erély megmaradásának elve alatt?

Német nyelv. «Nagy Lajos és a nápolyi hadjáratok kezdete.» Schack B. Magyar szövé., ném. ford. 37. sor.

Latin nyelv. «A vesztaszüzekről.» Fordítás magyarból latinra.

Görög nyelv. Homér Ilias XIX. ének 283—309. versig.

Menyiségtan. 1. A vízszintes síkhoz 35°25'15" szög alatt hajló irányban 600 m. sebességgel kilőtt ágyugolyó hány mp. alatt éri el legnagyobb magasságát, mekkora a hajtási magassága és hajtási távolsága? — 2. Budapesten, melynek földrajzi szélessége 47°29'12", meddig tart a csillagászati szürkület a nyári napállás idején, mikor ugyanis a Nap eltérése (declinatioja) 23°27'54"?

8. Debreczeni áll. főreáliskola.

Magyar nyelv. Mely körülmények akadályozták a magyar irodalom fejlődését a reformatio koráig és melyek mozdították elő a reformatiótól a szathmári békéig? 2. Magyarország belső szervezkedése a szathmári békétől II. József uralmáig. 3. A mozgás, mint a fizikai tünemények alapoka.

Német nyelv. Der Strom, ein Bild des menschlichen Lebens (szabad dolgozat.) — Az eskü hatalma. (Fordítás.)

Francia nyelv. A hazaszeretet. (Fordítás.)

Mathematika. 1. Valaki 10, 5 és 1 forintos pénzjegyekkel 682 frtnyi összeget akar fizetni. A pénzjegyek mindenik fajtájából hányat kell kiadnia, ha a kiadott 10 forintosok száma egyenlő a kiadott 5 és 1 forintosok számával? 2. Valamely 7 m. sugárral bíró körhöz egy, a kör középpontjától 11 m. távolságban fekvő pontból oly szelőt kell húznunk, melynek a körön kívül fekvő darabja oly hosszú, mint a körön belül fekvő része. Mily hosszú az egész szelő és mily szöveget kell képeznie azon egyenessel, mely a körön kívül fekvő pontot a kör középpontjával összeköti?

FELADATOK

1. Az I., II. oszt. tanulók szedjék párbeszédbe a következő kis történetet: *Mohamed és az orvos.* Egy perzsa király egy tudós és tapasztalt orvost küldött Mahomedhez, hogy betegeit gyógyíthassa. Az orvos már több évig volt Arábiában, de senki sem fordult hozzá segítségért. Végre restelvé a dolgot, elment Mahomedhez s panaszkodott neki, hogy senki sem betegszik meg s így ő reá itt nincs szükség. A prófeta azt felelte erre, hogy az ő népe csak akkor eszik, mikor éhes s mielőtt jólaknék, abban hagyja az evést. Az orvos látván, hogy ha a jó egészséghez csak ennyi az egyedüli feltétel, akkor reá nincs szükség. — megcsókolta a földet, bucsút vett a prófétától s elhagyta Arábiát.

2. A III., IV. oszt. tanulók hogyan tudnák szépen feldolgozni ezt az elbeszélést rövid mondatokban: *A ki úgy beszél, a mint érez, az úgy is fog tenni, a mint beszél.* Egy híres szónok egykor az embertársak iránti kötelességekről szólva szépen fejtegette, hogy mennyire kötelessége az embernek felebarátain, ha azok meg vannak szorulva, mielőbb és tehetségéhez képest segíteni. Hallgatói könyezve hallgatták szép szavait, annyira szívből és szívhez beszélt. Egyik hallgatójának azonban az a gondolata támadt, hogy próbára teszi őt, hogy vajjon oly nemesen gondolkodik és cselekszik-e, a mint beszél. Be is állított hozzá rongyos kabátban. A szónok így fogadta őt: *Mire van szüksége, kedves barátom? Már a ruhám is elarulja önnek, válaszolt a tanuló, hogy szegény vagyok; sőt ezen ruha mostani helyzetemhez képest még nagyon jó. Még sohasem alkalmatlankodtam senkinek sem, de most oly nagy szükségem van egy öszegre, hogy minden ettől függ. S mivel nincs barátom, nincs senkim, akinek segítségére számíthatnék, esedezem . . . A szónok közbe vágott: Mennyire volna szüksége? Tíz forint, uram, s biztosítom, hogy négy hét múlva vissza tudom fizetni. Tíz forint? Isten latja lelketem, ez most körülbelül egész vagyonom, — no de segíték önön. S a pénzt átadva az ifjunak így boesátá el: Isten önnel, négy hét múlva elvárom! Az ifju négy hét múlva a pénzt visszahozta. A szónok megdicsérte őt becsületességéért s így szólt: Tartsa meg e pénzt, legyen barátom s ha szükségben lesz, forduljon ismét hozzám. Az ifju kénytelen volt a pénzt elfogadni s mélyen megszegyenitve távozott, hogy ő egy ilyen erényt kétségbe mert vonni. — E rövid vázlatból egész kis elbeszélést lehet kikerekíteni. Hogyan? Milyen ezim alatt?*

3. A felsőbb oszt. tanulók fejték ki: *Mi az oka hogy Anyos Pál költészetét nem hagyott maga után mélyebb hatást?* Vázlat. Anyos rövid életrajza, helyzete, körülményei. Melyik iskolához tartozott? Miért irt kevés lírai költeményt? Miért van költeményeiben képviselve különösen a hazafiai fájdalom? Mi teszi őt elegendő költové? Anyos nem csupán a nemzeti hangulat kifejezője, hanem saját szívét is. Miben egyezik meg Daykával? Miben különbözik a két költő fájdalma? Mi jellemzi Anyos világfájdalmas költészetét s van-e jogosultsága a világfájdalomnak a költészetben? Mikor és mennyiben?

Megfjtési határidő: 1895. márcz 5. A legjobb dolgozat írójának értékes könyvet tűzünk ki jutalmul.

A 23. számban közölt feladatokat megfjtették: Barys Iván, Zoltán Károly, Havasy Dénes, Berley Andor, Huszty Károly, Eperjesi Frigyes, Braunberg Arnold, Szép Jenő, Bátorly József, Sándor István, Bónis Tihamér, Fülöp Kázmér, Enyedy Aladár, Borsódy György, Szárnyas József, Grósz Elek, Nagy Dezső, Dörfler Nándor, Berkovics Miklós, Weisz Árpád, Tagányi Árpád, Schwarcz Miklós, Tarján Dénes, Kutas László.

A kitűzött jutalmat *Kutas László* főgymn. 7. oszt. tan. «Miért nem számíthatjuk Alcibiadest a nagy emberek közé» cz. jeles dolgozatának íteltük.

Szerkesztői üzenetek.

Krausz A. Szfehérvár. T. példányt küldünk. **Propper Ö.** Jelentését nem tudjuk elolvasni, érthetetlen. **Erek K.** Elkészett. **T. G.** tanár urnak Szabadkán. A küldött dolgozatot köszönjük. Legközelebb levél megy. **Kötöcsy és Eötvös** már voltak. **Kaltenecker K.** Szombathely. Legalább is egy arannyal igen, de a jutalmat előre deponálni kell nálunk. **Schwarcz S.** Sopron. A m. t. jelentését beküldheti. A másik dologra nincs szükségünk,

mert nekünk is meg van. **Áll. leányisk. igazgatósága** Déván. Rendben van, elküldtük a hiányzó számot. **Szigeti V.** Önnek s mindenkinek tudomására hozzuk, hogy a kiadóhivatali dolgokra vonatkozó kérdéseiket tessék a kiadóhivatalba megírni. Kéziratokat nem adunk vissza. **Sömen L.** Olvassa el a Beöthy Zsolt Irodalomtörténete I. kötetének 154. lapján levő repertoriumot, ott talál anyagot. **B. E.** Nyiregyháza. Nem közölhető. **Singer L. R.-Szombat.** A tanár urak annyira elláttak bennünket dolgozatokkal, hogy az önere egyelőre nem reflektálunk. Tanulók dolgozatait a legtrikább esetben közöljük s csak akkor, ha valamelyik tanár ur mint valóban kitűnő dolgozatot ajánlja. **Jokovics S.** Ez önnek is szól. **Bródy E.** Bpest. Igen. **Varga E.** Debreczen. Küldje be, a mi jó, azt ki-válogatjuk. Bekötési táblák természetesen ez idén is lesznek, — de hát minek ezt most kérdeznünk, hiszen meg messze az idő, mire szükség lesz rá. **Erdős S. N.-Bánya.** Mért nem reklamált akkor? Most 4 hónap múlva kéri a hiányzó számokat. Sajnáljuk, de kérését nem vehetjük figyelembe. **Pap J.** Szolnok. T. D. czime ki volt tőve, írjon neki. A kérdéses verset Kisfaludy Sándor irta. Levelét megkaptuk. **Vizinger F. R.-Szombat.** A Fiumében megjelenő «Magyar Tengerpart»-ban. **Spitzer Z.** Baja. Sajnáljuk ugyan magát, de nem használhatjuk dolgozatát. **B. J.** Munkács. Csak küldje be. **Strausz P.** Még nem tudjuk. **Körös P.** Bpest. Megfjtése későn jött. **Stéger H.** Szarvas. Melléklendő. **L. L.** Baja. Köszönjük. **Németh L.** Szfehérvár. Onnan már van tudósítónk. A másik dolgot sem használhatjuk, mert meg van nekünk is. **Vinceze A.** Nyitra. Küldje be. **Krenner Z.** Kolosvár és **Pap J.** Szolnok. Mutatványfüzetet abból nem lehet kapni, mert minden füzet jó vastag s befejezett egészét képez. Ilyen módon ingyen lehetne megszerezni. Ha ismertetésünk után megtetszett, rendelje meg. **Steiner Mór** Szentes. Ott már van tudósítónk. **Holvay F.** Igló. Hogy a czimszalagon változás történjék, azért a kiadóhivatalhoz forduljon. Bizony, bizony, ez a kiadóhivatal méltán megérdemli a maga nehezteletét azért, hogy mint 8. osztályt «sem nem t. cz.-te, sem nem urazta meg, pedig mint írja «megérdemli az «ur-at.» mert hát tanuló és tanuló közt jól «gondolja.» nagy különbség van. Azért hát tessék oda irni, mert a szerkesztőség a czimszalagok megírásába bokros teendői miatt nem avatkozhatik bele. 2. Pályázat. A terjedelmet nem határozhatjuk meg. 3. Csak ritkán. 4. Ha a főjegyző nem vállalkozik rá, akkor igen! Ime, nem hiába «várt a kívánsága beteljesítését.» **Berkovics M.** Tata. Bódogh I. által javított kiadásban megjelent gyorsírásból. Az ára kapható szerzőnél Központi távirtda a hazafias könyvtár egyes számaért forduljon Stampfel pozsonyi könyvkereskedőhöz. **Tudósítónknak.** A beküldött önképzőkori jelentések egy része részint anyaghalmaz miatt, részint pedig azért maradt el, mert a lap lezárása után érkezett. Az elmaradtak a jövő számban lesznek. **Negfjtőink** közül azok neve, a kik a határidőn túl küldték be, kimaradt. Tessék pontosnak lenni.

Kiadóhivatali üzenetek.

Többeknek. A lapokra sehol sem lehet utólag fizetni, azért mondják «előfizetés»-nek, mert előre kell fizetni. A ki később küldi be a pénzt, megkapja az előző számokat is mind. Halasztást már csak azért sem engedhetünk, mert okultunk mult évi tapasztalainknak, mikor Székelyudvarhelyről 15 reáltanuló egy negyedévre utófizetésben részesülve, máig is «utó-fizet.»

Ismételve figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy a «Tanulók Lapja» előfizetési ára most már negyedévenként 1 frt és kérjük mind azokat, akik még a régi árban fizettek elő, sziveskedjenek az előfizetési díjat a hiányzó összeggel kipótolni.

Felhívás előfizetésre.

A „Tanulók Lapja“, a középiskolai ifjuság e gyorsan megkedvelt közlönye, 1895-ik év január 1-étől kezdve lényeges változáson ment keresztül. Ujévtől kezdve ugyanis a lap az eddigi szerkesztő vezetése mellett a „Kosmos“ műintézet **irod. részvénytársaság** kiadásában jelenik meg. Az előkelő intézet minden igyekezettel rajta van, hogy a „Tanulók Lapja“ amellet, hogy még az eddigénél is gazdagabb tartalommal jelenjék meg, egyúttal kiállítása is fényesebb, tetszetősebb legyen, mint eddig volt.

Emellet elhatározta a «Kosmos» részvénytársaság, hogy az eddig két-hetenként megjelent „Tanulók Lapja“ a jövőben

HETI LAP

legyen. Olvasóink tehát abban a kellemes helyzetben vannak, hogy a „Tanulók Lapja“-t ezentul **minden vasárnapon** olvashatják.

Különös gondot fordít majd a kiadó vállalat a lap illusztrációira is, mint ezt az olvasó minden egyes számunkon tapasztalhatja.

A lap előfizetőinek egy

értékes meglepetéssel

is kedveskedik az új kiadó. Összes előfizetőinek ugyanis havonként **rendkívüli melléklet** gyanánt egy nagy ívet és egy gyönyörű

színes képet

kapnak abból a **nagyszabású történelmi műből**, melyet

— **K A D A E L E K** —

jeles írónk írt. Egy gyönyörűen illusztrált

Magyarok története

ez, melyből havonként egy ívet küldünk és egy színes nagy képet. Előfizetőink ilyenformán rövid idő alatt

egy igazi diszmunka

birtokában lesznek.

A «Kosmos» műintézet, mely azt akarja, hogy a **Tanulók Lapját** minden tanuló olvassa, ezenkívül még sok érdekes meglepetéssel fog előfizetőinek kedveskedni.

Felhívjuk tehát a tanuló ifjuságot, hogy a saját közlönyét a **Tanulók Lapját** a lehető legszélesebb körökben terjesztteni szíveskedjék, mert csakis így válhatik lehetővé, hogy e közlöny minél gazdagabb és minél érdekesebb tartalommal jelenjék meg.

A tanulók lapja előfizetési ára:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 frt.
Negyedévre	1 frt.

Az előfizetési pénzek s minden a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások a «Kosmos» műintézethez, a «Tanulók Lapja» kiadóhivatalába (Budapest, Aradi-uteza 8. sz.) küldendők.

Mutatványszámot bárkinek ingyen küld a

„TANULÓK LAPJA“ kiadóhivatala.
Budapest, VI., Aradi-uteza 8.

„KOSMOS“ MŰINTÉZET BUDAPEST

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:		SZERKESZTI:		SZERKESZTŐSÉG	
Egész évre	4 frt.	Dr. RUPP KORNÉL		Budapest, IX., Lónyai-uteza. 9.	
Fel évre	2 frt.	főgymnasiumi tanár.		KIADÓHIVATAL:	
Negyed évre	1 frt.	Kiadja a „Kosmos“ műintézet, kő- és könyvnyomda részvénytársaság.		Budapest, VI., Aradi-uteza 8. sz.	
Megjelenik minden vasárnap.				HIRDETÉSEK	
				felvételnek és jutányosan számíttatnak.	

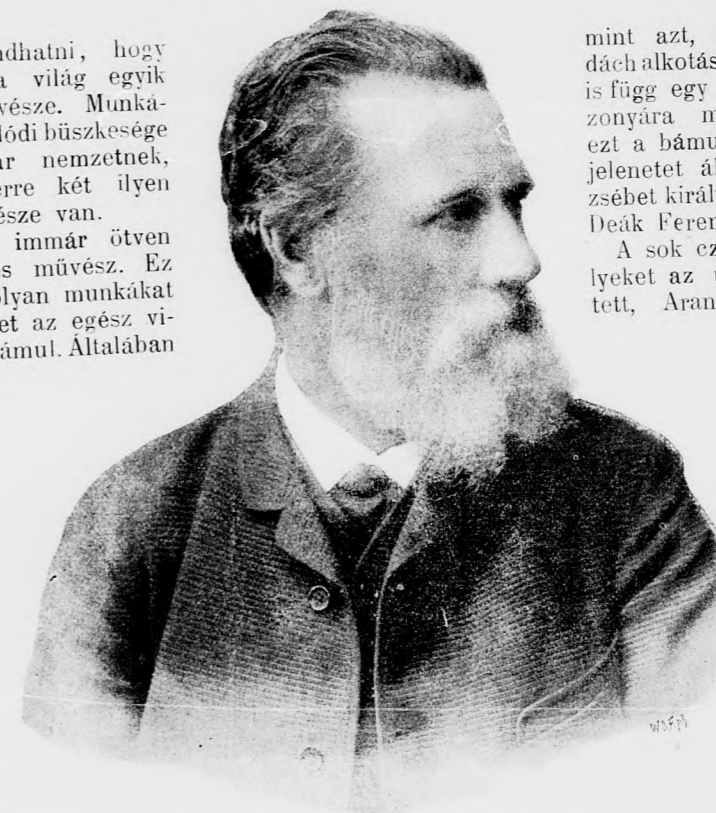
ZICHY MIHÁLY.

Bátran elmondhatni, hogy Zichy Mihály a világ egyik legnagyobb művésze. Munká-csúcsával együtt valódi büszkesége lehet a magyar nemzetnek, melynek egyszerre két ilyen nagy képzőművésze van.

Zichy Mihály immár ötven év óta hírneves művész. Ez ötven év alatt olyan munkákat alkotott, melyeket az egész világ csodál és bámul. Általában inkább csak rajzait ismerik, festményei — jobbára vízfestmények — a czári paloták csarnokaiban függenek. Mert Zichy Mihály a czárok udvari festőművésze.

Legjobban ismerik nálunk azokat az illusztrációkat, melyeket Madách Imre remekéhez,

az *Ember tragédiájához* készített. Meltóbb dicsőreget alig mondhatnánk e gyönyörű képhez,

mint azt, hogy fölérnek Madách alkotásával. A Muzeumban is függ egy nagy Zichy-kép. Bizonyára mindenki megismeri ezt a bámulatos képet, azt a jelenetet ábrázolja, midőn Erzsébet királyné koszorút helyez Deák Ferencz ravatalára.

A sok czári kép mellett, melyeket az utóbbi időben készített, Arany Jánosnak balladáit is illusztrálta. Most vannak megjelenőben ez illusztrációk, melyekkel Zichy örök emléket emelt a nevének. A magyar szellem két nagy szelleme egyesült ezalkotásnál: Arany János és Zichy Mihály.

Az már rég porlik a földben. Emez él

még s alkot a magyar szellem dicsőségére. Adja isten, hogy még jó sokáig.